

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

**RAPORT Z REALIZACJI WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU WYRÓWNYWANIA SZANS OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA
ICH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU
NA LATA 2006 – 2013**

RAPORT ZA 2012 ROK

Kielce, czerwiec 2013

Spis treści

Wstęp i przedmiot raportu	3
I. Podmioty wskazane jako realizatorzy Wojewódzkiego Programu	
Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich	
Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013	6
1. Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki	6
2. Wojewódzki Urząd Pracy	21
3. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	26
4. Departament Infrastruktury	29
5. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	32
5.1 Ochrona zdrowia – profilaktyka, leczenie, rehabilitacja medyczna	32
5.1.1 Dynamika narastania problemu niepełnosprawności na podstawie	32
liczby orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez upoważnione	
instytucje.	
5.1.2. Przyczyny niepełnosprawności.....	41
5.1.3. Dostępność do Świadczeń rehabilitacyjnych.....	49
5.2 Pomoc Społeczna	60
5.2.1. Zadania obligatoryjne samorządu województwa i powiatowych z	67
zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej.	
5.2.1.1. Zadania samorządu województwa.	69
5.2.1.2. Zadania samorządu powiatu.	74
5.2.2. Współpraca samorządu województwa oraz samorządów powiatowych.....	78
i gminnych z organizacjami pozarządowymi.	
II. Cele, zadania, wskaźniki.....	82
Podsumowanie	81
Wykaz tabel.....	83
Wykaz wykresów.....	85

Opracowanie zbiorcze:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Wstęp

Powszechność występowania zjawiska niepełnosprawności stawia przed organami administracji publicznej złożone zadanie polegające na przeciwdziałaniu oraz zmniejszaniu jego skutkom.

Model zabezpieczenia społecznego osób niepełnosprawnych wymaga istnienia zintegrowanego systemu świadczeń skierowanych do tej grupy osób. Powinien umożliwić korzystanie z szerokiego wachlarza usług przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych m.in. usług opiekuńczych, opieki medycznej i rehabilitacji leczniczej oraz dofinansowania do zakupu środków ortopedycznych i pomocniczych.

Funkcjonujący system pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania problemom osób niepełnosprawnych dążyć powinien nie tyle do zmniejszania liczby osób niepełnosprawnych, co przede wszystkim przeciwdziałania przyczynom prowadzącym do powstawania tego zjawiska oraz aktywizowania społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych.

W tym celu podejmowane są dwa typy działań - promocja oraz profilaktyka zdrowia - realizowana przez instytucje pomocy i integracji społecznej, zakłady opieki zdrowotnej oraz organizacje pozarządowe działające w sferze niepełnosprawności. Promocja i profilaktyka zdrowia jest sumą działań edukacyjnych oraz wsparcia: społecznego, politycznego, organizacyjnego, ekonomicznego, prawnego ukierunkowanych na grupę osób występowania zwiększonego ryzyka chorób obejmujących redukcję czynników chorobotwórczych, wczesnego wykrycia zmian chorobotwórczych oraz zapobieganie skutkom choroby¹.

Drugi typ działań, czyli rehabilitacja, polega na ograniczaniu skutków niepełnosprawności poprzez m.in. wzmocnienie sprawności fizycznej i psychicznej, zmniejszanie stopnia i zakresu dysfunkcji, zwiększanie sprawności funkcjonalnej i aktywności życiowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja realizowana jest poprzez m.in. placówki opieki zdrowotnej, ośrodki rehabilitacji fizycznej, psychicznej oraz społecznej. Udział mają różne formy rehabilitacji mające na celu pomoc w procesie przystosowania osób o ograniczonej sprawności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Aby powyższe działania systemowe mające na celu zintegrowaną pomoc niepełnosprawnym były efektywne należy w pierwszej kolejności zdiagnozować przyczyny zwiększania się lub występowania zjawiska niepełnosprawności, opracować program naprawczy, a następnie zaangażować struktury administracyjne i pozaadministracyjne w jego realizację.

Uchwałą Nr XXXVII/440/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 24 kwietnia 2006 r. został przyjęty Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013. Program określa podstawowe cele i zadania w zakresie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Przedmiotem Programu jest wskazanie możliwości kreowania rozwiązań

¹ Karski J. B. „Organizacja Ośrodka Promocji Zdrowia”, Centrum Organizacji i Ekonomiki Ochrony Zdrowia, Warszawa, 1994.

środowiskowych, które mają spowodować włączenie osób niepełnosprawnych w społeczne i ekonomiczne życie.

Zgodnie z tendencjami zmian w obszarze polityki społecznej w programie położono nacisk na: wspieranie działań mających na celu usamodzielnianie, rehabilitację oraz aktywizację osób niepełnosprawnych, w tym aktywizację społeczną i zawodową, wprowadzenie na rynek pracy, działania na rzecz podniesienia poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych, rozszerzenie współpracy instytucji z organizacjami pozarządowymi oraz racjonalne, efektywne wykorzystanie środków krajowych i unijnych.

Do pomiaru zrealizowanych działań zastosowane zostały wskaźniki jakościowe i ilościowe wytypowane jako standardowe do opisu sytuacji w fazie postępowania diagnostycznego oraz prezentowane w programie jako narzędzie potwierdzające wdrożenie określonego rodzaju działania. Dane monitoringowe uwzględniają bezpośrednie działania Samorządu Województwa, realizowane przy współpracy z jednostkami organizacyjnymi, a także z organizacjami pozarządowymi. Na tych samych zasadach gromadzone są informacje z samorządów terytorialnych

Określono następujący cel główny oraz cele strategiczne Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013.

Cel główny: Zapobieganie powstawaniu ryzyka wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny 1

Kształtowanie społecznych postaw akceptacji i tolerancji wobec niepełnosprawności i autonomii osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 2

Wspieranie aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych poprzez system pomocy społecznej.

Cel strategiczny 3

Zwiększenie aktywności i mobilności społecznej osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4

Stworzenie optymalnych warunków wychowania i kształcenia dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Cel strategiczny 5

Ograniczanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych w dostępie do usług świadczonych na rzecz ogółu obywateli.

Cel strategiczny 6

Wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 7

Tworzenie regionalnej wiedzy i potencjału dla wdrażania nowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Stosownie do zapisów zawartych w Wojewódzkim Programie Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013, po zakończeniu każdego roku poszczególne Departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, wskazane jako podmioty realizujące program, opracowują na podstawie zebranych informacji raporty cząstkowe i przekazują je do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, który sporządza raport zbiorczy z realizacji w/w Programu.

I. Podmioty wskazane jako realizatorzy Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013.

1. Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki

1.1. Nauczanie specjalne

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów niepełnosprawnych niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Zgodnie z przepisami ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) oraz rozporządzeniami ministra właściwego do spraw oświaty, kształcenie specjalne jest integralną częścią systemu edukacji.

System oświaty obejmuje kształcenie uczniów niepełnosprawnych w:

1. Przedszkolach, w tym z oddziałami integracyjnymi, przedszkolach specjalnych oraz innych formach wychowania przedszkolnego,
2. Szkołach podstawowych, w tym: specjalnych, integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi,
3. Gimnazjach, w tym: specjalnych, integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi,
4. Szkołach ponadgimnazjalnych, w tym: specjalnych, integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi oraz trzyletnich specjalnych szkołach przysposabiających do pracy.

Szkolne placówki specjalne to:

1. Ośrodki wczesnej interwencji – placówki, w których przebywa dziecko od urodzenia do 7 roku życia; są to miejsca, gdzie rodzice otrzymują np. informacje jak postępować z dzieckiem,
2. Przedszkola specjalne – od 3 roku życia nawet do 10 roku; dla dzieci niewidomych, głuchych, upośledzonych umysłowo (umiarkowane i znaczne upośledzenie), dla dzieci przewlekle chorych
3. Szkoły podstawowe specjalne:
 - dla dzieci upośledzonych umysłowo (w stopniu lekkim),
 - dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i częściowo znacznym (tzw. szkoły życia),
 - dla niewidomych,
 - niesłyszących,
 - niewidomych -upośledzonych umysłowo,
4. Gimnazja,
5. Szkoły średnie:
 - zawodowe (dla upośledzonych w stopniu lekkim) przygotowujące do konkretnego zawodu,
 - szkoły przysposobienia do pracy (przygotowują do różnych rodzajów pracy),
 - licea,
 - technika,
 - szkoły pomaturalne – 2 letnie.

6. Warsztaty Terapii Zajęciowej – od 16 roku życia, dla osób z umiarkowanym i znacznym stopniem upośledzenia; są to zajęcia rekreacyjne, wycieczki, terapia, rehabilitacja; osoby dostają kieszonkowe,
7. Domy Pomocy Społecznej – dla osób o różnych niepełnosprawnościach; część osób trafia tu od urodzenia, także w wyniku śmierci rodziców,
8. Mieszkania treningowe,
9. Ośrodki socjoterapii – dla osób niesłyszących,
10. Ośrodki szkolno – wychowawcze.

Celem szkoły specjalnej jest przygotowanie do życia w integracji ze społeczeństwem poprzez: osiągnięcie możliwie wszechstronnego rozwoju uczniów.

Tabela 1. Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2012/2013.

Wyszczególnienie		Powiat buski	Powiat jędrzejowski	Powiat kazimierski	Powiat kielecki	Powiat konecki	Miasto Kielce	Powiat opatowski	Powiat ostrowiecki	Powiat pińczowski	Powiat sandomierski	Powiat skarżyski	Powiat starachowicki	Powiat staszowski	Powiat włoszczowski	województwo świętokrzyskie	
Integracyjne	Przedszkole	0	0	0	5	0	32	0	20	0	4	15	22	15	1	114	
	Szkoła Podstawowa	7	0	0	8	0	93	0	21	0	19	24	51	6	18	247	
	Gimnazjum	0	0	0	4		75	0	26	0	14	11	42	12	7	191	
	Liceum Ogólnokształcące	0	0	0	0	0	42	0	3	0	0	0	11	0	0	56	
	Technikum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ogólnodostępne	Przedszkole	6	5	1	22	12	14	5	14	0	8		10	5	1	103	
	Punkt Przedszkolny	0	0	0	2	2	2	0	0	5	4		0	0	0	15	
	Szkoła Podstawowa	48	71	18	178	55	68	36	65	25	53	17	53	76	46	809	
	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
	Gimnazjum	37	30	21	127	37	11	26	51	16	33	13	38	46	32	518	
	Liceum Ogólnokształcące	3	1	3	3	5	12	2	12	0	4	2	3	2	2	54	
	Liceum ogólnokształcące uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Liceum profilowane	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	Technikum	0	0	1	5	0	8	1	11	0	2	5	4	5	1	43	
	Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
Zasadnicza szkoła zawodowa	4	2	8	4	6	12	10	4	0	9	0	0	13	0	72		
Specjalne	Przedszkole	0	0	1	0	0	22	0	0	0	20	18	4	3	0	68	
	Szkoła Podstawowa	10	16	33	10	35	130	53	110	31	54	61	27	0	0	570	
	Gimnazjum	63	46	32	50	45	140	41	108	46	37	129	42	8	0	787	

Wyszczególnienie		Powiat buski	Powiat jędrzejowski	Powiat kazimierski	Powiat kielecki	Powiat konecki	Miasto Kielce	Powiat opatowski	Powiat ostrowiecki	Powiat pińczowski	Powiat sandomierski	Powiat skarżyski	Powiat starachowicki	Powiat staszowski	Powiat włoszczowski	województwo świętokrzyskie
	Liceum Ogólnokształcące	15	0	3	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	27
	Liceum ogólnokształcące uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	25	0	0	0	0	0	0	11	0	0	7	10	0	0	53
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	73	20	19	28	0	120	0	56	20	0	93	23	0	0	452
	Technikum	24	0	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	36
	Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	0	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	15
	Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25
Szkoly przysposabiajace do pracy, w tym specjalne	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością.	44	43	28	0	24	84	66	33	13	39	56	25	0	0	455
	Gimnazjum	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4
	Technikum	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
	Technikum Uzupełniające	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zasadnicza szkoła zawodowa	76	0	0	0	0	0	0	46	21	0	43	18	0	0	204
Łącznie		474	236	168	446	221	899	240	591	177	301	504	386	191	108	4 942
%		10%	5%	3%	9%	4%	18%	5%	12%	4%	6%	10%	8%	4%	2%	100%

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Z powyższych danych wynika, że najwięcej dzieci i młodzieży korzysta z kształcenia specjalnego w Mieście Kielce – 899 osób, co stanowi 18% ogółu niepełnosprawnych uczniów regionu. Najmniej natomiast dzieci i młodzieży z kształcenia specjalnego korzysta w powiecie włoszczowskim -108 osób. Najwięcej dzieci i młodzieży kształci się w szkołach ogólnodostępnych, należą do nich uczniowie szkół podstawowych – 809 osób i uczniowie gimnazjum – 518 osób. Najmniej zaś dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszcza do szkół integracyjnych – 608 osób, z czego najwięcej do szkół podstawowych, natomiast najmniej do liceów ogólnokształcących – 56 osób.

W systemie oświaty funkcjonują oprócz szkół specjalnych również młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki wychowawcze, a także specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno – wychowawcze, których w województwie świętokrzyskim jest 34. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze są prowadzone dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania i resocjalizacji jako resocjalizacyjno-wychowawcze, a dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim jako resocjalizacyjno-rewalidacyjne. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są prowadzone w szczególności dla dzieci i młodzieży:

- niesłyszących i słabosłyszących;
- niewidomych i słabowidzących;
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją;
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera;
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych mogą być przyjmowane również dzieci i młodzież:

- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- z innym rodzajem niepełnosprawności niż przeważająca w danym ośrodku,

Tabela 2. Liczba ośrodków i placówek specjalno - wychowawczych w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2012/2013.

Wyszczególnienie	Powiat buski	Powiat jędrzejowski	Powiat kazimierski	Powiat kielecki	Powiat konecki	Miasto Kielce	Powiat opatowski	Powiat ostrowiecki	Powiat pińczowski	Powiat sandomierski	Powiat skarżyski	Powiat starachowicki	Powiat staszowski	Powiat włoszczowski	Woj. świętokrzyskie
Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze	0	0	0	2	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	5
Specjalny Ośrodek Szkolno - wychowawczy	2	1	1	0	1	3	4	1	2	0	2	1	0	0	18
Specjalny Ośrodek Wychowawczy	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Ośrodek Rewalidacyjno - Wychowawczy umożliwiający umysłowo upośledzonym obowiązek szkolny i naukę	0	1	1	0	0	3	0	0	0	1	0	0	1	0	7
RAZEM															34

Zródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniom niepełnosprawnym

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielają uczniom niepełnosprawnym poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Aktywność poradni określona liczbą udzielonych świadczeń kształtuje się na podobnym jak w latach ubiegłych poziomie. Szczegółowo formy pomocy zaprezentowano w tabelach niżej.

Tabela 3. Orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych wydane w województwie świętokrzyskim w latach 2012/2013 wg rodzajów orzeczeń

Lp.	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie szkół podstawowych	Uczniowie szkół gimnazjalnych	Uczniowie szkół ponadgimn.
1.	Zagrożonych niedostosowaniem	0	13	28	1
2.	Niedostosowanych społecznie	0	3	3	0
3.	Niesłyszących i słabo słyszących	14	53	28	21
4.	Niewidomych i słabo widomych	8	39	12	8
5.	O potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego	53	0	0	0
6.	O potrzebie indywidualnego nauczania	0	501	466	195
7.	O potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	8	31	22	20
8.	Odmowne	1	2	0	2
9.	Uchylające	1	10	4	2
10.	Z autyzmem	32	34	8	9
11.	Z niepełnosprawnością ruchową	46	47	40	18
12.	Z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	10	238	216	65
13.	Z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym	35	139	117	38
14.	Z zaburzeniami zachowania	0	16	12	0
15.	Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	24	91	60	21
16.	O braku potrzeby indywidualnego przygotowania przedszkolnego	1	0	0	0
17.	O braku potrzeby indywidualnego nauczania	0	4	2	0
18.	O braku potrzeby kształcenia specjalnego	0	5	0	0
19.	W wyniku odwołania do kuratora	0	1	0	0
Razem		232	1 109	1 016	400

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Z powyższych danych wynika, że w roku szkolnym 2012/2013 najwięcej orzeczeń wydano o potrzebie indywidualnego nauczania na wszystkich poziomach edukacyjnych, najmniej zaś orzeczeń dotyczących braku potrzeby indywidualnego przygotowania przedszkolnego.

Tabela 4. Opinie poradni psychologiczno- pedagogicznych wydane w województwie świętokrzyskim w latach 2012/2013 wg rodzajów orzeczeń

Lp.	Opinia w sprawie		Liczba wydanych opinii
1.	Dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia	Uczniowie szkół podstawowych	1 959
		Uczniowie gimnazjów	883
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	246
2.	Inne opinie o przebadanych	Dzieci w wieku przedszkolnym	861
		Uczniowie szkół podstawowych	905
		Uczniowie gimnazjów	251
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	140
		Dzieci do 3 roku życia	40
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	66
3.	Objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce	Dzieci w wieku przedszkolnym	0
		Uczniowie szkół podstawowych	2 652
		Uczniowie gimnazjów	679
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	102
4.	Udzielenie zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	Uczniowie szkół podstawowych	12
		Uczniowie gimnazjów	5
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	23
5.	Zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego	Uczniowie szkół podstawowych	1
		Uczniowie gimnazjów	0
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	1
6.	Objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej	Uczniowie gimnazjum	14
		Uczniowie szkół podstawowych	2
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	6
7.	O specyficznych trudnościach w uczeniu się	Uczniowie gimnazjum	327
		Uczniowie szkół podstawowych	938
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	297
Razem			10 410

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Z danych zawartych w tabeli wynika, że najwięcej opinii wydano dzieciom i młodzieży w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno – pedagogiczną w szkole lub placówce – 3.433 opinii, w tym uczniom szkół podstawowych – 2.652. Natomiast najmniej opinii wydano w sprawie zwolnienia ucznia z drugiego języka obcego – łącznie 2 osoby.

Tabela 5. Formy Pomocy Bezpośredniej

Lp.	Formy pomocy	Kategoria uczniów	Liczba
1.	Indywidualne porady zawodowe bez badań	Uczniowie gimnazjów	854
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	415
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	27
2.	Indywidualne porady zawodowe na podstawie badań	Uczniowie gimnazjów	363
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	435
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	8
		Uczniowie szkół podstawowych	12
		Uczniowie gimnazjów	9
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	8
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	27
4.	Terapia logopedyczna	Dzieci w wieku przedszkolnym	2 848
		Uczniowie szkół podstawowych	1 703
		Uczniowie gimnazjów	102
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	31
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	1
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	3 788
		Dzieci do 3 roku życia	94
5.	Zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia i zawodu	Uczniowie gimnazjów	4 728
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	2 152
6.	Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	Dzieci w wieku przedszkolnym	150
		Uczniowie szkół podstawowych	955
		Uczniowie gimnazjów	139
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	9
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	5
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	1 090
7.	Badania przesiewowe mowy w ramach programu "Mówię"	Dzieci w wieku przedszkolnym	988
		Uczniowie szkół podstawowych	106
		Uczniowie gimnazjów	1
8.	Badania przesiewowe słuchu w ramach programu "Słyszę"	Dzieci w wieku przedszkolnym	784
		Uczniowie szkół podstawowych	351
		Uczniowie gimnazjów	9
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	49
9.	Badania przesiewowe wzroku w ramach programu "Widzę"	Dzieci w wieku przedszkolnym	215
		Uczniowie szkół podstawowych	156
		Uczniowie gimnazjów	7
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	6
10.	Mediacje i negocjacje	Uczniowie szkół podstawowych	5
		Uczniowie gimnazjów	19
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	65
11.	Socjoterapia	Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	105
		Uczniowie szkół podstawowych	77
		Uczniowie gimnazjów	74
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	12
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	15

Lp.	Formy pomocy	Kategoria uczniów	Liczba
	Inne formy pomocy grupowej	Uczniowie szkół podstawowych	1 618
		Uczniowie gimnazjów	1 536
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	893
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	100
		Dzieci do 3 roku życia	2
		Dzieci w wieku przedszkolnym	823
13.	Inne formy pomocy indywidualnej	Uczniowie szkół podstawowych	1 756
		Uczniowie gimnazjów	436
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	233
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	27
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	203
		Dzieci do 3 roku życia	49
14.	Porady bez badań	Dzieci w wieku przedszkolnym	5 266
		Uczniowie szkół podstawowych	3 641
		Uczniowie gimnazjów	1 593
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	1 073
		Dzieci do 3 roku życia	170
		Dzieci w wieku przedszkolnym	2 793
15.	Ćwiczenia rehabilitacyjne	Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	158
		Uczniowie gimnazjów	2
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	6
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	27
		Dzieci do 3 roku życia	3
		Dzieci w wieku przedszkolnym	11
16.	Porady po badaniach przesiewowych	Uczniowie szkół podstawowych	10
		Dzieci w wieku przedszkolnym	5 088
		Uczniowie szkół podstawowych	980
		Uczniowie gimnazjów	38
17.	Zajęcia z uczniami zdolnymi	Dzieci do 3 roku życia	18
		Dzieci w wieku przedszkolnym	4
		Uczniowie gimnazjów	1
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	32
18.	Terapia dla zagrożonych uzależnieniami	Uczniowie szkół podstawowych	57
		Uczniowie gimnazjów	3
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	5
19.	inne zajęcia o charakterze terapeutycznym	Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	7
		Uczniowie szkół podstawowych	381
		Uczniowie gimnazjów	120
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	15
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	1
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	171
20.	Interwencja kryzysowa	Dzieci do 3 roku życia	5
		Dzieci w wieku przedszkolnym	376
		Uczniowie szkół podstawowych	50
		Uczniowie gimnazjów	64
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	67
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	8

Lp.	Formy pomocy	Kategoria uczniów	Liczba
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	7
		Dzieci do 3 roku życia	1
		Dzieci w wieku przedszkolnym	11
21.	Terapia psychologiczna w tym psychoterapia	Dzieci w wieku przedszkolnym	143
		Uczniowie szkół podstawowych	461
		Uczniowie gimnazjów	288
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	220
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	9
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	404
22.	Zajęcia grupowe prowadzone w szkołach i placówkach oświatowych	Uczniowie szkół podstawowych	7 721
		Uczniowie gimnazjów	6 380
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	7 467
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	1
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	457
		Dzieci do 3 roku życia	18
		Dzieci w wieku przedszkolnym	1296
Razem liczba dzieci i młodzieży objętej formami pomocy bezpośredniej		Dzieci w wieku przedszkolnym	20 796
		Uczniowie szkół podstawowych	20 040
		Uczniowie gimnazjów	16 774
		Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	13 161
		Uczestnicy form trwających ponad 3 miesiące	6 418
		Dzieci do 3 roku życia	360
		Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	255
		Ogółem	77 804

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że najczęściej dzieci objętych formami pomocy bezpośredniej znajduje się w przedszkolach (20.796 osób) oraz w szkołach podstawowych (20.040 osób). Natomiast grupą, która najrzadziej była objęta pomocą to: młodzież nie ucząca się i nie pracująca (255 osób) jak również dzieci do 3 roku życia (360 osób). Najwięcej uczniów niepełnosprawnych korzysta z zajęć grupowych prowadzonych w szkołach i placówkach oświatowych– 23 340.

Niepełnosprawni studiujący

Na podstawie badań statystycznych prowadzonych przez GUS w 2011 roku określono liczbę studentów niepełnosprawnych kształcących się w uczelniach w województwie świętokrzyskim. Z przeprowadzonych badań wynika, iż liczba studentów kształtuje się na poziomie około 1 000 osób, w tym ponad połowa kształci się w szkołach publicznych na kierunkach stacjonarnych. W tabeli niżej podano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 6. Liczba niepełnosprawnych studentów.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Niesłyszący i słabo słyszący	Niewidomi i słabo widzący	Z dysfunkcją narządów ruchu		Inne rodzaje niepełnosprawności	
					Chodzący	Niechodzący		
Ogółem	1 038	650	49	62	248	15	664	
Studia Stacjonarne	453	259	29	31	104	7	282	
Studia Niestacjonarne	585	391	20	31	144	8	382	
Szkoły Publiczne	Ogółem	580	334	35	38	154	7	346
	Stacjonarne	413	235	26	27	98	6	256
	Niestacjonarne	167	99	9	11	56	1	90
Szkoły Niepubliczne	Ogółem	458	316	14	24	94	8	318
	Stacjonarne	40	24	3	4	6	1	26
	Niestacjonarne	418	292	11	20	88	7	292

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Niwelowanie barier architektonicznych w szkołach i placówkach oświatowych

Z danych przekazanych przez Kuratorium Oświaty w Kielcach wynika, że systematycznie poprawia się stan obiektów szkolnych pod względem przygotowania do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Szkoły dysponują odpowiednio przygotowanymi toaletami, podjazdami, jak również windami dla osób niepełnosprawnych. Z badań wynika, że najwięcej szkół posiada odpowiednio dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych toalety – 941 placówek.

Szczegółowo tę kwestię zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 7. Przystosowanie obiektów edukacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Powiat	Rodzaj urządzenia	Liczba pomieszczeń
Powiat buski	Podjazdy	29
	Toalety	97
	Windy	9
Powiat jędrzejowski	Podjazdy	25
	Toalety	69
	Windy	4
Powiat kazimierski	Podjazdy	16
	Toalety	16
Powiat kielecki	Podjazdy	62
	Toalety	119
	Windy	19
Powiat konecki	Podjazdy	28
	Toalety	51
	Windy	4
Miasto Kielce	Podjazdy	38
	Toalety	178

Powiat	Rodzaj urządzenia	Liczba pomieszczeń
	Windy	20
Powiat opatowski	Podjazdy	5
	Toalety	34
	Windy	2
Powiat ostrowiecki	Podjazdy	19
	Toalety	60
	Windy	9
Powiat pińczowski	Podjazdy	9
	Toalety	72
	Windy	1
Powiat sandomierski	Podjazdy	25
	Toalety	36
	Windy	5
Powiat skarżyski	Podjazdy	16
	Toalety	49
	Windy	4
Powiat starachowicki	Podjazdy	24
	Toalety	83
	Windy	4
Powiat staszowski	Podjazdy	25
	Toalety	41
	Windy	1
Powiat włoszczowski	Podjazdy	15
	Toalety	36
Razem	Windy	82
	Podjazdy	336
	Toalety	941

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Tabela 8. Niepełnosprawne dzieci i młodzież w powiatach województwa Świętokrzyskiego

Niepełnosprawność	powiaty														województwo świętokrzyskie	województwo świętokrzyskie
	buski	jędrzejowski	kazimierski	kielecki	konecki	m. Kielce	opatowski	ostrowiecki	píńczowski	sandomierski	skarżyski	starachowicki	staszowski	włoszczowski		
niedostosowani społecznie	0	0	0	87	0	28	0	10		2	8	0	0	0	135	3%
nieślyszący	1	1	1	1	0	36	1	5	0	3	0	1	1	0	51	1%
przewlekłe chorzy	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	3	1	1	3	12	1%
słaboslyszący	9	4	1	41	5	85	6	33	5	14	12	32	16	6	269	5%
słabowidzący	1	4	25	76	0	0	8	8	2	20	9	29	16	13	211	4%
z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	4	6	2	13	12	82	3	25	1	33	33	21	18	0	253	5%
z niepełnospraw. sprzężonymi	74	27	47	64	36	154	39	47	21	60	62	55	22	14	722	14 %
z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	128	4	4	29	7	76	3	31	4	14	30	41	15	13	399	9 %
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	105	100	65	133	92	206	68	208	77	43	97	99	80	20	1393	31%
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	62	90	43	51	68	140	111	105	45	98	91	70	22	23	1019	20%
z zaburzeniami zachowania	0	0	0	1	1	4	0	16	0	11	33	12	0	4	82	2 %
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	0	0	0	1		11	0	56	1	4	85	8	0	13	179	4%
niewidomi	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	1	0	0	5	1%
Łącznie	384	237	189	498	221	824	240	545	156	303	463	370	191	109	4730	100%
%	8%	5%	4%	10%	4%	17%	5%	11%	3%	6%	10%	8%	4%	2%	100%	

Źródło: Świętokrzyskie Kuratorium Oświaty

Z danych zawartych w tabeli powyżej wynika, że najwięcej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży jest w Mieście Kielce – 824 osoby, co stanowi 17% wszystkich niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w regionie, zaś najmniej – powiecie włoszczowskim 109 osób, co stanowi 2% wszystkich niepełnosprawnych dzieci. Natomiast w województwie świętokrzyskim najwięcej jest niepełnosprawnych dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim - 31%, zaś najmniej: przewlekłe chorzy – 1%, nieślyszących -1% oraz niewidomych.

Kultura

Wszystkie instytucje kultury podlegające Samorządowi Województwa Świętokrzyskiego systematycznie wprowadzają rozwiązania oraz udogodnienia ułatwiające korzystanie i poruszanie się osób niepełnosprawnych. Realizacja powyższego możliwa była dzięki zaangażowaniu środków z budżetu województwa jak i pozyskanych ze źródeł zewnętrznych..

W **Muzeum Narodowym w Kielcach** w 2011 roku został wprowadzony projekt „Muzeum bliżej nas” obejmujący wszystkie oddziały muzeum. Szczególnie ważną formą wspomagania osób niepełnosprawnych ruchowo w ich codziennym funkcjonowaniu jest dostosowanie przestrzeni publicznej do ich potrzeb, czyli likwidacja barier architektonicznych. W Pałacu Biskupów Krakowskich, Muzeum Dialogu Kultur zostały wybudowane podjazdy i windy dla osób na wózkach. W Pałacyku Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku dla osób niepełnosprawnych ruchowo dostępny do zwiedzania jest parter budynku. We wszystkich oddziałach również toalety przystosowane są dla osób niepełnosprawnych.

Obiekty **Muzeum Wsi Kieleckiej** wyposażone są w toalety i łazienki dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych: Park Etnograficzny w Tokarni – 2 toalety, Dworek Leszczyków - 1, budynek administracyjno-wystawienniczy – 1 toaleta. Muzeum na terenie Parku Etnograficznego w Tokarni dysponuje również platformą – podnośnikiem przeznaczonym dla osób niepełnosprawnych. W Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie znajduje się winda przeznaczona dla osób niepełnosprawnych do przemieszczania się z poziomu parkingu na wyższe partie terenu Mauzoleum. W 2012 r. zrealizowano projekt „Skansen na dłoni”, w ramach którego w Parku Etnograficznym w Tokarni opracowano integracyjne ścieżki edukacyjne dla dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci z dysfunkcjami wzroku. Zostały opracowane trzy rodzaje warsztatów dla dzieci z dysfunkcjami wzroku oraz dzieci zdrowych dotyczące hafciarstwa, architektury drewnianej oraz kuchni regionalnej. Do każdego warsztatu zostały stworzone specjalne pomoce naukowe odpowiadające potrzebom dzieci z dysfunkcjami wzroku, takie jak serwetki do nauki ściegów, miniatura jednego z obiektów z terenu skansenu oraz specjalna książka kucharska. Każdemu z warsztatów towarzyszy tematyczna ścieżka dźwiękowa.

W **Europejskim Centrum Bajki im. Koziółka Matolka w Pacanowie** osoby niepełnosprawne mogą brać udział we wszystkich wydarzeniach edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Sala teatralna, sale warsztatowe, sanitariaty, przejścia, winda, schodolazy, są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. ECB realizuje warsztaty kreatywne, integracyjne, a także merytorycznie dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych umysłowo i ruchowo. Na wystawie multimedialnej i interaktywnej „Bajkowy Świat”, w jednej grupie zwiedzających - z uwagi na charakter i architekturę wystawy - mogą znajdować się maksymalnie 2 osoby korzystające z wózków i maksymalnie 10 osób niepełnosprawnych umysłowo.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Witolda Gombrowicza w Kielcach w trakcie modernizacji zlikwidowane zostały bariery urbanistyczne i architektoniczne. Do części usługowej Biblioteki osoby niepełnosprawne mają zapewniony dostęp bezpośrednio z poziomu terenu na poziom niższy parteru, zaś dzięki dźwigowi osobowemu, dostosowanemu do ruchu osób niepełnosprawnych na wózkach – na pozostałe poziomy użytkowe. Dla osób na wózkach dostosowana jest też szerokość przejść oraz sanitariaty na parterze i piętrze.

Ponadto Wojewódzka Biblioteka Publiczna posiada urządzenia w pełni przystosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku. Książnicę udało się w nie wyposażać w ramach zadania: „Biblioteka równych szans” przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W Czytelni Ogólnej Biblioteki utworzono cztery stanowiska, dzięki którym zdecydowanie poprawiła się dostępność do zbiorów osób z dysfunkcją wzroku. Jednym z urządzeń jest powiększalnik cyfrowy Clear View+ HD, który umożliwia powiększenie tekstu nawet do 72 razy. Pozwala on m.in. na czytanie, oglądanie zdjęć, wykonywanie prac ręcznych (powiększanie tekstu i obiektów w różnych kolorach oraz zmiana jasności i kontrastu). W Czytelni znajdują się także dwa multilektory Sara. Jest to urządzenie lektorskie, skanująco-czytające, zapewniające niewidomemu użytkownikowi nieskrępowany dostęp do informacji. Na piętrze Czytelni Ogólnej czytelnicy niewidomi i niedowidzący mają dostęp do stanowiska komputerowego z łączem internetowym (ze specjalnym oprogramowaniem Supernova oraz linijką i drukarką brajlowską), które umożliwia czytanie tekstu, skanowanie i drukowanie, także alfabetem braille’a.

Biblioteka dysponuje ponadto zbiorem „Książki mówionej” tj. ok. 30 000 kaset (2500 tytułów) oraz ok. 1700 audiobooków (wydawanych na płytach CD, DVD, w formacie MP3, a także standardzie DAISY – czytane przez znanych aktorów, bądź wysokiej klasy lektorów), z których korzysta stale ok. 60 osób z dysfunkcją wzroku. „Książka mówiona” to klasyka literatury polskiej i światowej, beletrystyka, lektury szkolne, literatura dla dzieci. WBP współpracuje także z Polskim Związkiem Niewidomych (Oddział w Kielcach). Osoby niewidome i niedowidzące zapoznawane są z topografią Biblioteki, zbiorami i działalnością na rzecz użytkowników. Prowadzono też szkolenie dla członków PZN w zakresie obsługi urządzeń dla osób z dysfunkcją wzroku, udostępnianych w Czytelni Ogólnej.

WBP współpracuje z III LO im. C. K. Norwida w Kielcach, które posiada klasy integracyjne z osobami niewidomymi, w zakresie wydruku braillem testów maturalnych dla tych uczniów, oraz z Ośrodkiem Rehabilitacyjno – Edukacyjno-Wychowawczym w Kielcach. W ramach współpracy z Ośrodkiem zorganizowano w Mediatece zajęcia dla dzieci upośledzonych umysłowo i ruchowo w wieku od 3 do 16 lat. Podczas Biblioferii dzieci te brały udział w zajęciach edukacyjnych zorganizowanych w formie zabawy: „Dobre maniere z królem Maciusiem I”, „Król Maciuś I rzecznikiem praw dziecka”, „Bal u króla Maciusia”, spotkanie pod hasłem „Książka najlepszym przyjacielem”.

W Teatrze im. Stefana Żeromskiego inwestycje przystosowujące budynek dla tej grupy widzów są utrudnione ze względu na ochronę konserwatorską i zabytkowy charakter obiektu. Niemniej jednak wejście do Teatru zostało wyposażone w drzwi o szerokości umożliwiającej wjazd wózkiem inwalidzkim. Ponadto Teatr posiada wyremontowane toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

19 stycznia 2012 roku uroczyste otwarto nową siedzibę **Filharmonii Świętokrzyskiej im. O. Kolberga**. Jest to obiekt zaprojektowany i wykonany zgodnie z wszelkimi obowiązującymi w tym zakresie przepisami, wyposażony w odpowiednio przystosowane windy oraz toalety.

Instytucją wiodącą w zakresie działalności kulturalnej merytorycznie ukierunkowanej na osoby niepełnosprawne jest **Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach**, organizator imprez artystycznych i różnych form amatorskiego ruchu artystycznego adresowanych do tej grupy społecznej. W WDK działa Świętokrzyski Klub Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski, który prowadzi szeroko zakrojoną współpracę z Polskim Związkiem Niewidomych. Przy WDK funkcjonuje znany w kraju Zespół Inscenizacji Tanecznej „Uśmiech”, skupiający dzieci i młodzież niepełnosprawną. WDK posiada podjazd dla wózków, które mogą wjechać bezpośrednio do budynku, na parterze znajduje się winda, posiada również platformę zjazdową dla wózków. Na parterze i pierwszym piętrze znajdują się toalety odpowiednio wyposażone dla osób niepełnosprawnych.

W Teatrze im. S. Żeromskiego, Filharmonii Świętokrzyskiej, Muzeum Narodowym i Muzeum Wsi Kieleckiej funkcjonuje system zniżek cen biletów obejmujący osoby niepełnosprawne wraz z opiekunem.

Sport

Sport i rekreacja ruchowa dla osób niepełnosprawnych są szczególną formą rehabilitacji, pozwalającą na pokonanie barier i stymulowanie dążeń do wzrostu aktywności społecznej. Ścisła współpraca i bieżący monitoring potrzeb podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych pozwolił wypracować model współpracy z tymi podmiotami. Organizacje pozarządowe działające w formule otwartej, jak również te na terenie specjalistycznych ośrodków, są organizatorami imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych. Osoby niepełnosprawne reprezentują również województwo na imprezach sportowych szczebla ogólnopolskiego i międzynarodowego. Corocznie z budżetu województwa na realizację ww. zadań przeznaczane są środki finansowe, o które ubiegają się potencjalni beneficjenci na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (konkursy).

Elementem wsparcia są nie tylko środki finansowe, ale również pomoc organizacyjna, patronaty i przekazywanie nagród dla osób niepełnosprawnych.

Przykładem tych działań jest również nagradzanie najlepszych sportowców z regionu na dorocznym podsumowaniu roku sportowego, gdzie stają obok siebie sportowcy pełnosprawni i niepełnosprawni.

W ramach *Programu budowy kompleksów sportowych pn. „Moje Boisko- Orlik 2012”* w roku 2012 oddano do użytku 4 obiekty. W ramach Programu rozwoju bazy sportowej w 2012 roku realizowane było 12 inwestycji, na które przeznaczono z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej kwotę 7.995.000 zł. Zarówno kompleksy „Orlik”, jak również inwestycje realizowane w ramach Programu rozwoju bazy sportowej są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2. Wojewódzki Urząd Pracy

1.2. Poziom bezrobocie

Funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych towarzyszy wiele barier. Jednymi z najdotkliwszych są bariery w zatrudnieniu. Pomimo zmian, jakie w ostatnich latach przeszedł system rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, pozyskiwaniu znacznych środków unijnych, członkowie tej grupy społecznej nadal mają znaczne kłopoty w znalezieniu swojego miejsca na rynku pracy, w konsekwencji czego w zdecydowanej większości pozostają poza jego zasięgiem.

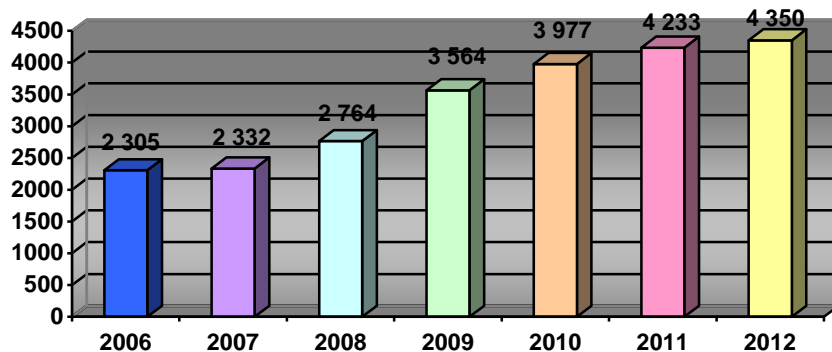
Z danych uzyskanych z WUP w Kielcach wynika, że na szanse osób niepełnosprawnych w znalezieniu pracy mają przede wszystkim takie czynniki jak: rodzaj i stopień niepełnosprawności, wiek i wykształcenie, jak również miejsce zamieszkania: miasto, wieś.

W „Wojewódzkim Programie Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2006 – 2013” Wojewódzki Urząd Pracy jest podmiotem odpowiedzialnym za diagnozę sytuacji niepełnosprawnych osób bezrobotnych uwzględniającej oraz za realizację celu strategicznego 3 tj. wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Na przestrzeni 12 miesięcy 2012r. w rejestrach Urzędów Pracy województwa Świętokrzyskiego zarejestrowano łącznie 6.429 niepełnosprawnych bezrobotnych osób. Niepokojącym zjawiskiem jest znaczny - ponad 10% wzrost liczby zarejestrowanych niepełnosprawnych osób pozostających bez zatrudnienia.

Na koniec grudnia 2012 roku w rejestrach pozostawało 4.350 bezrobotnych niepełnosprawnych, tj. 5% ogółu bezrobotnych. Większość stanowili mężczyźni - 51,6%. Na przestrzeni lat objętych Programem można zaobserwować systematyczny wzrost liczby niepełnosprawnych osób bezrobotnych - wynoszący 47%. Poniższy wykres obrazuje liczbę osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2006-2012.

Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w latach 2006-2012

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2012r. najczęściej było mieszkańców: powiatu Ostrowieckiego (916), miasta Kielce (906), powiatu Kieleckiego (558), oraz powiatu Starachowickiego (375), zaś najmniej mieszkańców: powiatu Kazimierskiego (51) i Włoszczowskiego (70).

Na koniec 2012r. w rejestrach Urzędów Pracy odnotowano 709 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy – odnotowano wzrost w stosunku do 2011r. o 6,5%.

2.2. Struktura bezrobocia wg wykształcenia, stażu pracy, wieku, czasu pozostawania bez pracy oraz stopnia niepełnosprawności.

Poddając analizie strukturę zjawiska bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w aspekcie wykształcenia najczęściej bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 34%, podstawowym i podstawowym nieukończonym - 25%, policealnym i średnim zawodowym -24% , zaś najmniej jest osób z wykształceniem gimnazjalnym – 2%, wyższym – 7% oraz średnim ogólnokształcącym – 8%. Powyższa tendencja ma odzwierciedlenie w poprzednich latach obowiązywania programu.

Analizując zjawisko bezrobocia osób niepełnosprawnych w ujęciu posiadanego stażu pracy wynika, iż sytuacja w latach 2006-2012 nie uległa znaczącej zmianie. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych najliczniej reprezentowanymi grupami były osoby legitymujące się długim stażem pracy od 10 do 20 lat (21% w 2012r.) oraz od 20 do 30 lat (20% w 2012r.). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby ze stażem pracy 30 lat i więcej (7% w 2012r.) oraz osoby z najkrótszym stażem – do 1 roku (10% w 2012r.). Stosunkowo liczną – 12% grupę w 2012r. stanowiły osoby nie posiadające stażu pracy.

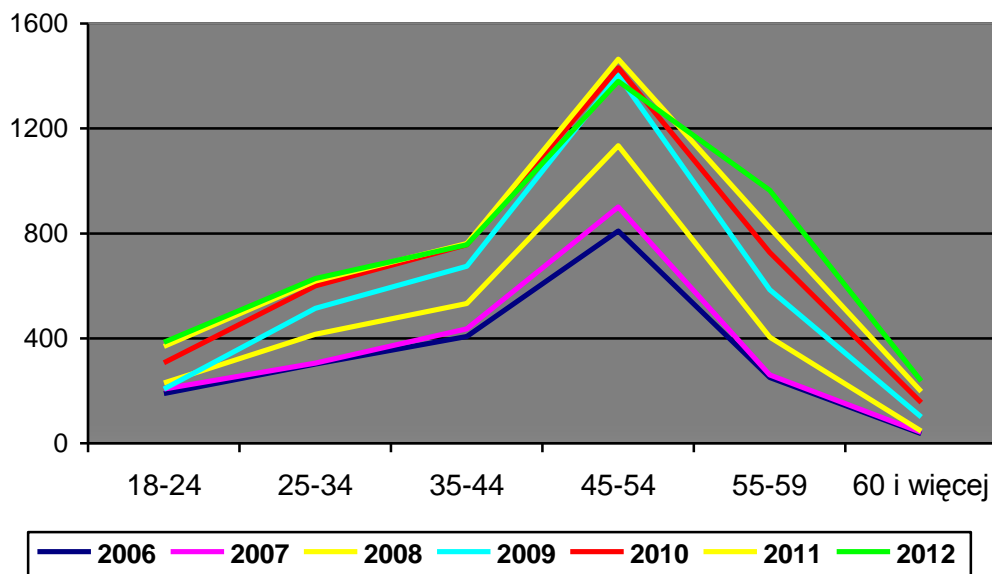
Na koniec 2012r. wśród bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy najczęściej było osób w wieku 45-54 lata - 1.380, tj. 32% ogółu. Drugą pod względem liczebności grupę stanowili niepełnosprawni w wieku 55- 59 lata – 964 osoby tj. 23% ogółu.

Udział bezrobotnych w wieku 35-44 lat wyniósł 17% (761 osób), w wieku 25-34 lata – 14% (628 osób), w wieku 18-24 lata – 8% (385 osób).

Na przestrzeni lat obowiązywania Programu najliczniejszą grupą wiekową niepełnosprawnych osób bezrobotnych były osoby w wieku 45-54 lata oraz 34-44 lata – czyli osoby w wieku aktywności zawodowej, zaś najmniej liczną osoby powyżej 60 roku życia.

Poniższy wykres obrazuje sytuację.

Wykres 2. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani wg wieku w latach 2006-2012.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy

Opracowania dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy ze względu na rodzaj schorzenia nie są dostępne, niemniej posiadane dane w zakresie bezrobocia rejestrowanego wskazują na dużo gorszą sytuację osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i z tzw. schorzeniami specjalnymi od ogólnie i tak nienajlepszej sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych. Można postawić tezę, iż stopień niepełnosprawności i rodzaj schorzenia w głównej mierze determinuje aktywność zawodową osób niepełnosprawnych.

Najliczniejszą grupą wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych są osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności – 2.471 z czego 1.122 osoby posiadają status długotrwale bezrobotnych, zaś najmniej liczną grupą są osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 99 osób.

Poniższa tabela przedstawia zależność liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych od posiadanego stopnia niepełnosprawności.

Tabela 9. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy wg stopnia niepełnosprawności.

Rok	Stopień niepełnosprawności		
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki
2006	43	629	967
2007	47	741	1440
2008	50	957	1757
2009	62	1290	2212
2010	85	1450	2442
2011	84	1576	2422
2012	99	1780	2471

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy.

3.2. Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych osób niepełnosprawnych

W roku 2012 z ewidencji Urzędów Pracy wyłączono 6.445 osób niepełnosprawnych tj. o 280 więcej niż w roku 2011, w tym z tytułu:

- podjęcia pracy – 2.387 osób (w tym pracy niesubsydiowanej – 1.871 osób),
- podjęcia stażu – 480 osób,
- rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej – 75 osób,
- podjęcia szkolenia – 176,
- podjęcia pracy subsydiowanej – 516 osób w tym:
 - prac interwencyjnych – 175 osób,
 - robót publicznych – 107 osób,
 - pracy w zakładach pracy chronionej – 64 osoby,
 - zatrudnienia w ramach miejsc pracy subsydiowanych przez PFRON – 48 osób,
 - podjęcia działalności gospodarczej – 51 osób.

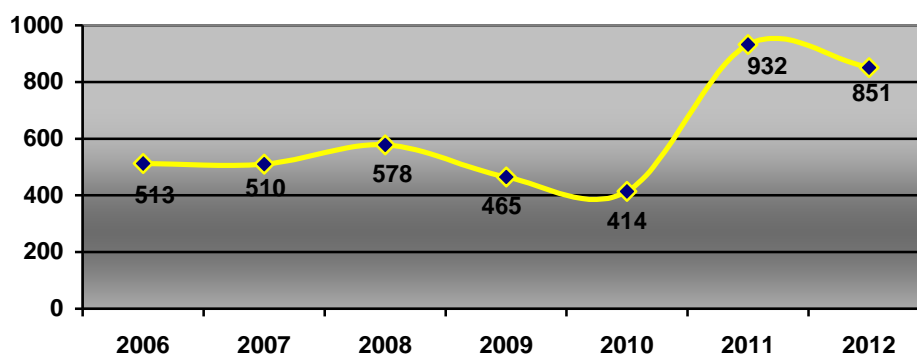
Na przestrzeni 12 miesięcy ubiegłego roku pracodawcy zgłosili do urzędów pracy łącznie 851 wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, co stanowiło blisko 9% mniej od liczby zgłoszonych miejsc w 2011r.

Biorąc po uwagę podział na poszczególne powiaty regionu Świętokrzyskiego, zaznacza się duże zróżnicowanie liczby wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. W roku ubiegłym największą ilością zgłoszonych miejsc legitymowały się urzędy pracy w powiecie: Skarżyskim – 131 Kieleckim – 130, mieście Kielce – 129, oraz powiecie Starachowickim - 127. Najmniej zaś w powiecie Jędrzejowskim – 4, Opatowskim – 8 oraz Włoszczowskim- 10 ofert.

Poniższy wykres przedstawia sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy – liczbę ofert pracy w urzędach pracy w latach 2006 -2012. Na podstawie zestawienia wynika, iż w okresie 2006-2012 liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych zwiększyła się o 40%. Największy przyrost

liczby ofert pracy odnotowano w 2011r. – 932 oferty, natomiast w 2012r. nastąpiło o 8,7% zmniejszenie liczby ofert pracy niż w roku 2011.

Wykres 3. Wolne miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2006 – 2012.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy.

4.2. Zatrudnienie realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w 2012r. wsparciem objętych zostało 414 osób w tym:

- w ramach Działania 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie” – 303 niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia,
- w ramach Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – 111 niepełnosprawnych osób pracujących oraz odchodzące z rolnictwa.

Od początku wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w projektach wzięło udział łącznie 2.211 osób niepełnosprawnych, w tym 1.904 pozostające bez zatrudnienia oraz 278 pracujących i odchodzących z rolnictwa. Ponadto w ramach działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia” 29 osób niepełnosprawnych rozpoczęło działalność gospodarczą i otrzymało kompleksowe wsparcie w tym zakresie, w tym dotację w kwocie do 40.000 zł oraz wsparcie pomostowe.

W roku 2012 Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach ogłosił odrębny konkurs na realizację projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne w ramach Działania 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie”. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu podpisano 4 umowy na realizację projektów ukierunkowanych na wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe połączone ze stażami umożliwiającymi nabycie doświadczenia w miejscu pracy oraz wsparciem doradcy zawodowego. Konkurs ten umożliwił objęcie wsparciem 179 osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia. Zgodnie z obowiązującymi wymogami dotyczącymi efektywności zatrudnieniowej projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w wyniku otrzymanego wsparcia zatrudnienie winno znaleźć co najmniej 30% uczestników projektów.

Łączna wartość projektów w ramach niniejszego konkursu wyniosła 2.842619 zł. Okres rzeczowej realizacji projektów przypada na lata 2012-2014.

3. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Oddział Świętokrzyski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje szereg zadań w formie programów celowych na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców regionu Świętokrzyskiego. W 2012r. realizowane były następujące zadania:

- ✓ program „**Student II – kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych**”, osoby te korzystały z dofinansowania do kosztów nauki (czesne, dojazdy, zakwaterowanie, zakup pomocy naukowych), a także uczestniczyły w zajęciach mających na celu poprawienie sprawności fizycznej i psychicznej,
- ✓ w ramach realizacji zadania ustawowego wspierającego zatrudnienie osób niepełnosprawnych w ramach „**Systemu Obsługi Dofinansowań**” zrekompensowano podwyższone koszty zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- ✓ program „**Junior**” – aktywizacja zawodowa absolwentów niepełnosprawnych,
- ✓ Zadania zlecane organizacjom pozarządowym w zakresie rehabilitacji społecznej w ramach **art. 36** ustawy o rehabilitacji.
- ✓ Dofinansowanie zadania pn. „Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w **art.18** ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się – art.47 ust.1 pkt 4 lit.c”
- ✓ Program „**Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu**” – rehabilitacja dzieci i młodzieży oraz pomoc rodzicom (opiekunom prawnym) w procesie adaptacji do warunków życia wynikających z faktu wychowywania dziecka niepełnosprawnego,
- ✓ Program „**Wyrównywanie różnic między regionami**” – wyrównanie szans osób niepełnosprawnych zamieszkujących regiony słabo rozwinięte i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej
- ✓ Program „**Aktywny Samorząd**” - dofinansowanie likwidacji barier transportowych i w komunikowaniu się umożliwiające uczestnictwo beneficjentów w aktywności społecznej oraz umożliwienie im pełnienia różnych ról społecznych.

Zadania realizowane w każdym z wymienionych powyżej programów koncentrują się na kształceniu, zatrudnianiu, zwiększeniu zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, w tym doradztwo i poradnictwo. Ponadto realizacja w/w zadań ma na celu zmianę postaw wobec osób niepełnosprawnych, w szczególności w środowisku ich pracy.

Na realizację w/w zadań w 2012r. przeznaczono łącznie kwotę **13.442.949,37 zł** w tym:

- ✓ program „**Student II – kształcenia ustawiczne osób niepełnosprawnych – 2.004.893,00 zł – środki własne.**
- ✓ w ramach realizacji zadania ustawowego wspierającego zatrudnienie osób niepełnosprawnych w „**Systemie Obsługi Dofinansowań**” system jest obsługiwany centralnie w związku z czym

nie ma możliwości oszacowania wydatkowanej kwoty na terenie województwa świętokrzyskiego - **środki własne**.

- ✓ program „**Junior**” – aktywizacja zawodowa absolwentów niepełnosprawnych – do realizacji zadania przez Powiatowe Urzędy Pracy przekazano kwotę **587.644,44 zł - środki własne**.
- ✓ Zadania zlecane organizacjom pozarządowym w zakresie rehabilitacji społecznej w ramach **art. 36** ustawy o rehabilitacji – **4.012.942,50 zł – środki własne**.
- ✓ Dofinansowanie zadania pn. „Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w **art.18** ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się – art.47 ust.1 pkt 4 lit.c” – **7.700,00 zł – środki własne**.
- ✓ Program „**Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu**” – **102.112,00 zł – środki własne**.
- ✓ Program „**Wyrównywanie różnic między regionami**” – **3.008 925,28 zł – środki własne**.
- ✓ Program „**Aktywny Samorząd**”- **3.718 732,15 zł – środki własne**.

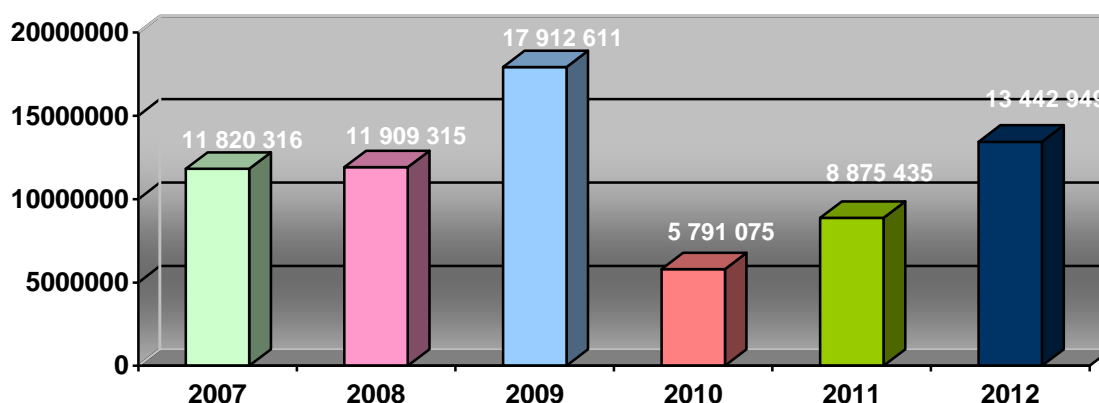
W związku z realizacją w/w zadań w 2012r. dofinansowanie otrzymało **1.573 osoby niepełnosprawne, 10 organizacji pozarządowych**, natomiast w związku z realizacją Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami finansowo wsparto **33 projekty**.

- ✓ program „**Student II – kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych**”, objęto **509** niepełnosprawnych studentów,
- ✓ w ramach realizacji zadania ustawowego wspierającego zatrudnienie osób niepełnosprawnych w „**Systemie Obsługi Dofinansowań**” w ponad **500** instytucjach zrekompensovano koszty zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- ✓ program „**Junior**” – aktywizacja zawodowa absolwentów niepełnosprawnych – ze środków Funduszu skorzystało **121** niepełnosprawnych absolwentów z terenu czterech powiatów
- ✓ Zadania zlecane organizacjom pozarządowym w zakresie rehabilitacji społecznej w ramach **art. 36** ustawy o rehabilitacji. – w ramach art. 36 ogłoszono **1** konkurs oraz kontynuowano zadania wieloletnie z poprzednich konkursów, w których z dofinansowania skorzystało **10** organizacji pozarządowych działających na terenie województwa świętokrzyskiego.
- ✓ Dofinansowanie zadania pn. „Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w **art.18** ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się – art.47 ust.1 pkt 4 lit.c” – z pomocy w ramach zadania skorzystało **52** osoby.
- ✓ Program „**Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu**” – pomocą objęto **49** dzieci z dwóch organizacji pozarządowych zakwalifikowanych do programu.
- ✓ Program „**Wyrównywanie różnic między regionami**” – w ramach programu zrealizowano **33** projekty.

- ✓ Program „Aktywny Samorząd” – w ramach programu zawarto umowy z 14 powiatami w wyniku czego 332 osoby z terenu województwa świętokrzyskiego skorzystało ze środków PFRON.

Mając na względzie perspektywę lat objętych Programem wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań oddziału Świętokrzyskiego PFRON wyniosła **56.308.754,42**. Poniższy wykres przedstawia wydatkowanie środków w poszczególnych latach.

Wykres 4. Wydatkowanie środków przez oddział Świętokrzyski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2007-2012.

Źródło: Oddział Świętokrzyski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4. Departament Infrastruktury

Departament Infrastruktury w przedmiotowym Programie odpowiedzialny jest za diagnozę sytuacji w części: transport publiczny i komunikacja osób niepełnosprawnych.

W tym zakresie Departament Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego refunduje ulgowe przejazdy w regularnym publicznym transporcie autobusowym osób zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz.U.2012, poz, 1138 z późn. zm).

W myśl zapisów niniejszej ustawy koszty związane z finansowaniem uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów pokrywane są z budżetu państwa. Samorząd jedynie przekazuje przewoźnikom wykonującym krajowe autobusowe przewozy pasażerskie dopłaty do tych przewozów z tytułu stosowania ustawowych ulg w przewozach pasażerskich. Uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego przysługują niżej wymienionym osobom niepełnosprawnym w następujących kategoriach ulg:

1. Do ulgi 95% na podstawie biletów jednorazowych w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pośpiesznej jest uprawniony opiekun towarzyszący w podróży osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji, przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży inwalidzie wojennemu / wojskowemu zaliczonemu do I grupy inwalidów,
Przez opiekuna lub przewodnika należy rozumieć jedną osobę pełnoletnią, a w przypadku przewodnika osoby niewidomej - osobę, która ukończyła 13 lat, albo psa - przewodnika.
2. Do ulgi 93% na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych w komunikacji zwykłej uprawnione są osoby niewidome uznane za niezdolne do samodzielnej egzystencji.
3. Do ulgi 78% na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pośpiesznej są uprawnione dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne. Należy przez to rozumieć dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne do ukończenia 24 roku życia oraz studentów dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych do ukończenia 26 roku życia. Uprawnienie to obejmuje wyłącznie przejazd z miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej, placówki opiekuńczo-wychowawczej, placówki oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, a także na turnus rehabilitacyjny - i z powrotem. Ponadto do ulgi 78% na podstawie biletów jednorazowych w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pośpiesznej jest uprawniony:
 - jeden z rodziców lub opiekun dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych,

- inwalida wojenny / wojskowy zaliczany do I grupy inwalidów,
4. Do ulgi 51% na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych w komunikacji przyspieszonej i pośpiesznej uprawnione są osoby niewidome uznane za niezdolne do samodzielnej egzystencji.
 5. Do ulgi 49% na podstawie biletów jednorazowych w komunikacji zwykłej uprawnione są osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji (osoby całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albo posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, bądź inwalidów I grupy, jeżeli orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidzkiej nie utraciło mocy),
 6. Do ulgi 37% na podstawie biletów jednorazowych w komunikacji przyspieszonej i pośpiesznej uprawnione są osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji (osoby całkowicie niezdolne do pracy i do samodzielnej egzystencji, osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osoby zaliczone do I grupy inwalidów). Ponadto do ulgi 37% na podstawie biletów jednorazowych w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pośpiesznej są uprawnieni:
 - inwalidzi wojenni / wojskowi nie zaliczani do I grupy inwalidzkiej,
 - kombataneci.

Ulga ta przy przejazdach środkami publicznego transportu autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych przysługuje również weteranowi poszkodowanemu pobierającemu rentę inwalidzką z tytułu urazów lub chorób powstałych w związku z udziałem w działaniach poza granicami państwa. Natomiast do ulgi 37% na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych w komunikacji zwykłej, przyspieszonej pośpiesznej są uprawnione osoby niewidome, jeśli nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji.

W roku 2012 opracowano materiały do przeprowadzenia w roku 2013 postępowania przetargowego w zakresie zakupu 6 szt. Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (pojazdów kolejowych) dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych m.in.:

- podnośnik umożliwiający wejście i wyjście osób z dysfunkcją narządu ruchu,
- wydzielona powierzchnia na przewóz wózków inwalidzkich,
- toaleta dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich),
- przyciski otwierania drzwi przez osoby niepełnosprawne umieszczone na jednym z boków drzwi w miejscu nie powodującym mylenia przycisków przez podróżnych,
- system dynamicznej informacji pasażerskiej wyświetlanych na monitorach LCD i wyświetlaczach LED,
- głośniki emitujące zapowiedzi głosowe.

Do najistotniejszych inwestycji z zakresu transportu publicznego i komunikacji osób niepełnosprawnych zrealizowanych w latach 2006-2012 należy zaliczyć zmiany na dworcach kolejowych w Kielcach, Skarżysku Kamiennej i Włoszczowie mające na celu umożliwienie korzystania z infrastruktury osobom niepełnosprawnym:

1. Wyposażono perony w podnośniki przystosowane do bezpośredniego wprowadzenia wózka osoby niepełnosprawnej do wagonu.
2. Dopasowano przejścia na potrzeby z wykorzystaniem przejść służbowych na poziomie torów.
3. Wybudowano podjazdy przy budynkach dworcowych umożliwiające przemieszczanie się wewnątrz budynku – dostęp do okienek kasowych i sanitariatów.
4. Zakupiono 4 pojazdy szynowe, które są w całości przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych.

5. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

5.1. Ochrona zdrowia – profilaktyka, leczenie, rehabilitacja medyczna.

Na potrzeby niniejszego raportu analizie poddano informacje uzyskane z instytucji orzekających o stopniu niepełnosprawności. Celem analizy w części pierwszej opracowania, będzie przedstawienie dynamiki problemu niepełnosprawności w województwie świętokrzyskim. Kolejna część zawiera ocenę struktury niepełnosprawności i najczęstszych przyczyn wydawania orzeczeń. Ponadto, na podstawie danych zebranych z Narodowego Funduszu Zdrowia zaprezentowano dostępność do świadczeń rehabilitacyjnych.

5.1.1. Dynamika narastania problemu niepełnosprawności na podstawie liczby orzeczeń o niepełnosprawności, wydawanych przez uprawnione instytucje.

Zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Wszelkie ulgi, pomoc oraz świadczenia określone w ustawach i innych aktach prawnych, które mają wspomóc osoby niepełnosprawne, odwołują się do niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem wydanym przez właściwy organ.

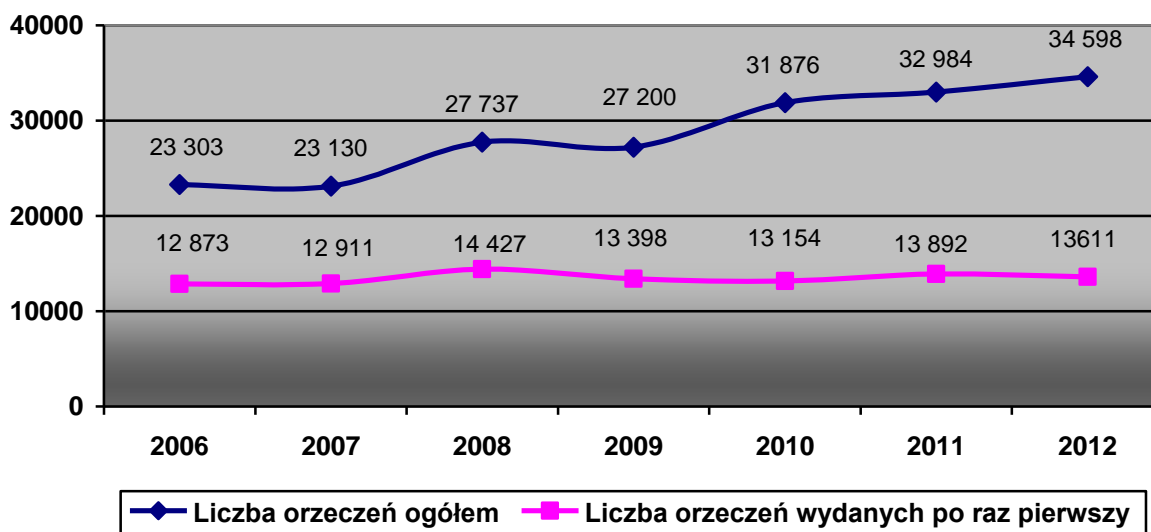
Osoba niepełnosprawna mająca prawne potwierdzenie swojej niepełnosprawności to osoba posiadająca orzeczenie/-a o:

- stopniu niepełnosprawności,
- niezdolności do pracy/ grupie inwalidzkiej.

W Polskim systemie prawnym funkcjonują następujące instytucje orzekające o stopniu niepełnosprawności:

- Dla celów poza rentowych – Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności jako instytucja odwoławcza,
- Dla celów rentowych – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ośrodki Pomocy Społecznej – renty socjalne dla osób, u których wystąpiła dysfunkcja zdrowotna przed 18 rokiem życia.

Wykres 5. Liczba wydanych orzeczeń ogółem i pierwszorazowych dla osób w wieku 16 lat i więcej w latach 2006-2012.

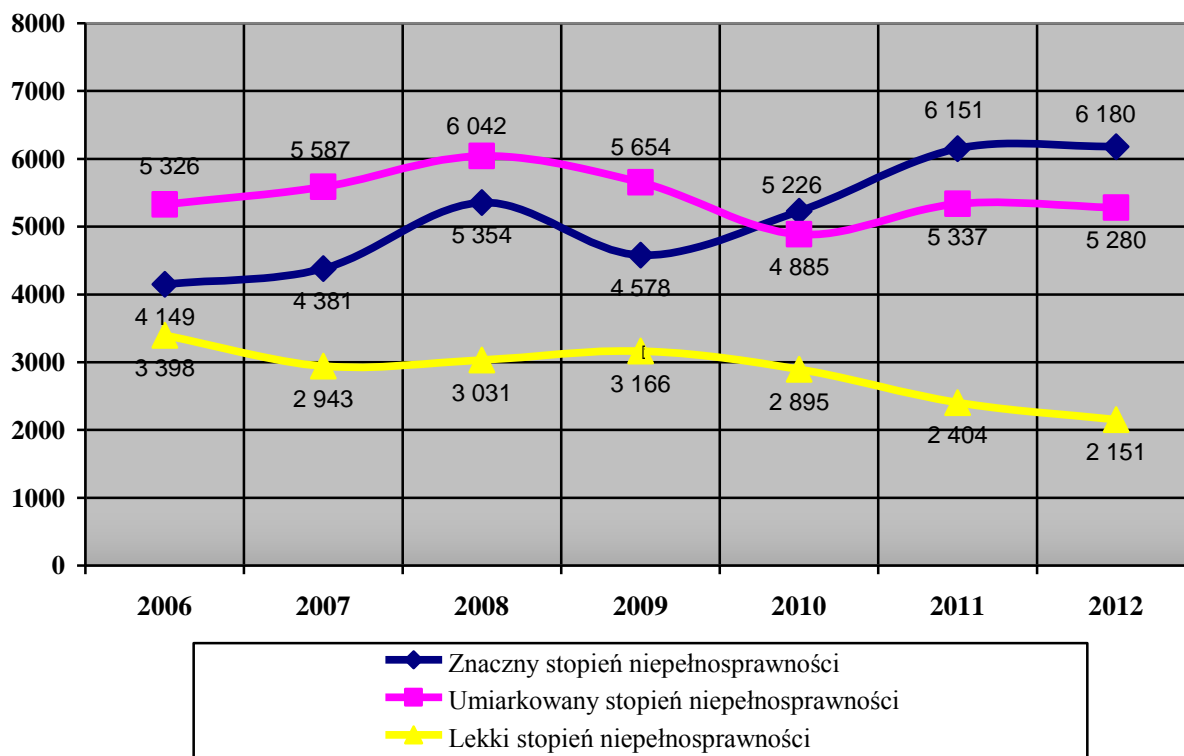

Źródło : Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

W latach 2006 – 2012 liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez powiatowe zespoły ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności systematycznie wzrasta. Najintensywniejszy przyrost ogólnej liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej odnotowany został w latach 2007-2008 (wzrost o 19,9%) oraz 2009-2010 (wzrost o 14,7%). Rok 2012 charakteryzuje się kontynuacją charakterystyki narastania zjawiska dla osób w wieku powyżej 16 lat, łącznie wydano – 34.598 orzeczeń. Jest to najwyższa wartość odnotowana na przestrzeni lat 2006-2012.

Natomiast liczba orzeczeń wydanych po raz pierwszy osobom powyżej 16 roku życia na przestrzeni lat 2006-2012 utrzymuje się na zbliżonym poziomie i w roku ubiegłym wyniosła 13.611 orzeczeń. Największą liczbę orzeczeń wydanych po raz pierwszy odnotowano w roku 2008 – wyniosła 14.427 orzeczeń.

Wykrs 6 . Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych po raz pierwszy przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej, według stopnia niepełnosprawności

Źródło.: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Liczba orzeczeń wydanych po raz pierwszy osobom w wieku 16 lat i więcej wg. stopnia niepełnosprawności na przestrzeni lat 2006-2012 charakteryzuje się znaczną dynamiką.

W omawianym okresie tendencję wzrostową można zaobserwować jedynie w przypadku liczby orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2012r. w stosunku do roku 2006 nastąpił wzrost o 32,9%. Najwyższą dynamiką charakteryzowały się lata 2007-2008 (wzrost o 18%) oraz 2009-2011 (wzrost o 25%). Lata 2011-2012 charakteryzuje stabilizacja liczby wydanych orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności wydanych po raz pierwszy osobom w wieku 16 lat i więcej.

Liczba orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydanych po raz pierwszy osobom w wieku 16 lat i więcej w omawianym okresie nieznacznie – o niespełna 1 punkt procentowy - zmniejszyła się. W roku 2012 liczba orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wyniosła 5.280. Największą liczbę orzeczeń zostało wydanych w roku 2008 – 6.042, zaś w roku 2010 najmniej 4.885.

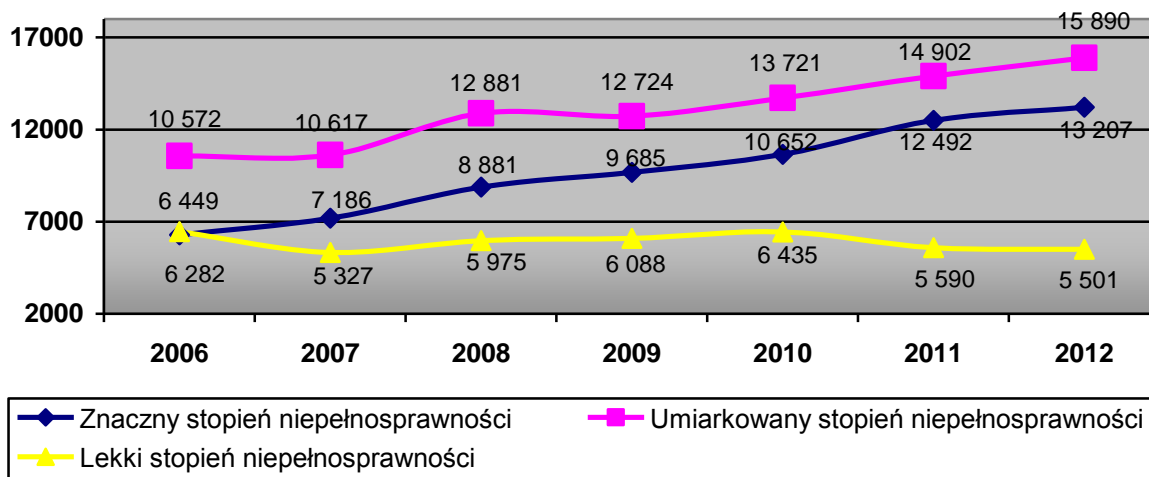
W przypadku liczby wydanych orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności orzeczeń w omawianym okresie wartość ta systematycznie ulegała zmniejszeniu. Spadek liczby orzeczeń na przestrzeni lat 2006-2012 wyniósł 37% - w 2012 r. wydano 2.151 orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności. Z jednej strony należy tendencję tą ocenić pozytywnie, z drugiej zaś strony

należy zauważyć czy zmniejszenie liczby orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności nie miało wpływu na wzrost liczny orzeczeń o znacznym stopniu, co należy ocenić jako tendencję niepokojącą, sygnalizacyjną pogłębianie się zjawiska niepełnosprawności.

Szczególny niepokój budzi sytuacja wzrostu liczby pierwszorazowych orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności, który w determinuje aktywność społeczną i zawodową osób w wieku 16 lat i więcej.

Analizie poddano również wszystkie wydane orzeczenia z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności, w latach 2006 – 2012. Tendencje w tym zakresie obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2006 –2012 przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej.

Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Kielcach

Wykres obrazuje strukturę oraz tendencje orzecznictwa powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności w latach 2006-2012. Liczba orzeczeń o znacznym oraz umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w analizowanym okresie systematycznie wzrasta, przy czym najintensywniejszy progres obejmuje orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – w okresie 2006-2012 wyniósł ponad 104%. W roku 2012 powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności wydały łącznie 13.207 orzeczeń o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności. Tendencją wzrostową charakteryzuje się także liczba wydanych orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W omawianym okresie odnotowano 30% wzrost liczby orzeczeń tego typu. Natomiast liczba wydanych orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności nieznacznie spada – minus 12,5%.

Jedną z najistotniejszych cech określających zbiorowość osób niepełnosprawnych jest płeć. Zamieszczona poniżej tabela przedstawia informacje o rozkładzie tej cechy w orzecznictwie osób powyżej 16 roku życia.

Tabela 10. Liczba osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności wg. płci.

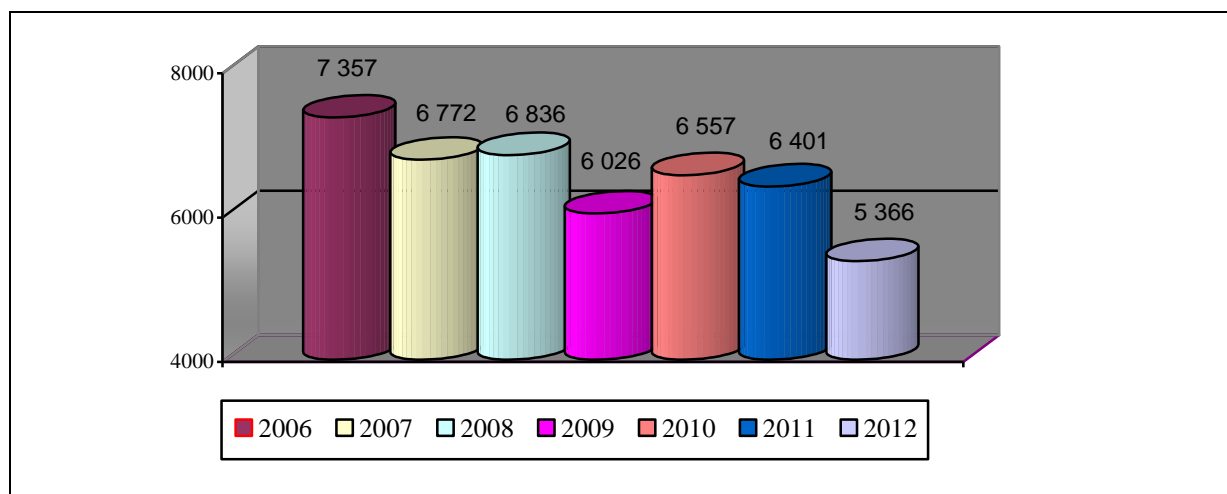
Płeć	Liczba bezwzględna	Udział procentowy
Mężczyźni	15.962	46,2
Kobiety	18.636	53,8
Razem	34.598	100

Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Kielcach

Powyższe dane wskazują na nieco wyższy odsetek niepełnosprawnych kobiet niż mężczyzn. Stanowią one 53,8% ogółu osób niepełnosprawnych orzeczonych przez Powiatowe Zespoły Województwa Świętokrzyskiego w roku 2012. Mężczyźni stanowili 46,2% tej grupy.

Analizie porównawczej poddano również orzeczenia wydane przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla osób w wieku przed 16 rokiem życia.

Wykres 8. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2006 – 2012 dla osób przed 16 rokiem życia, zamieszkałych na terenie Województwa Świętokrzyskiego.

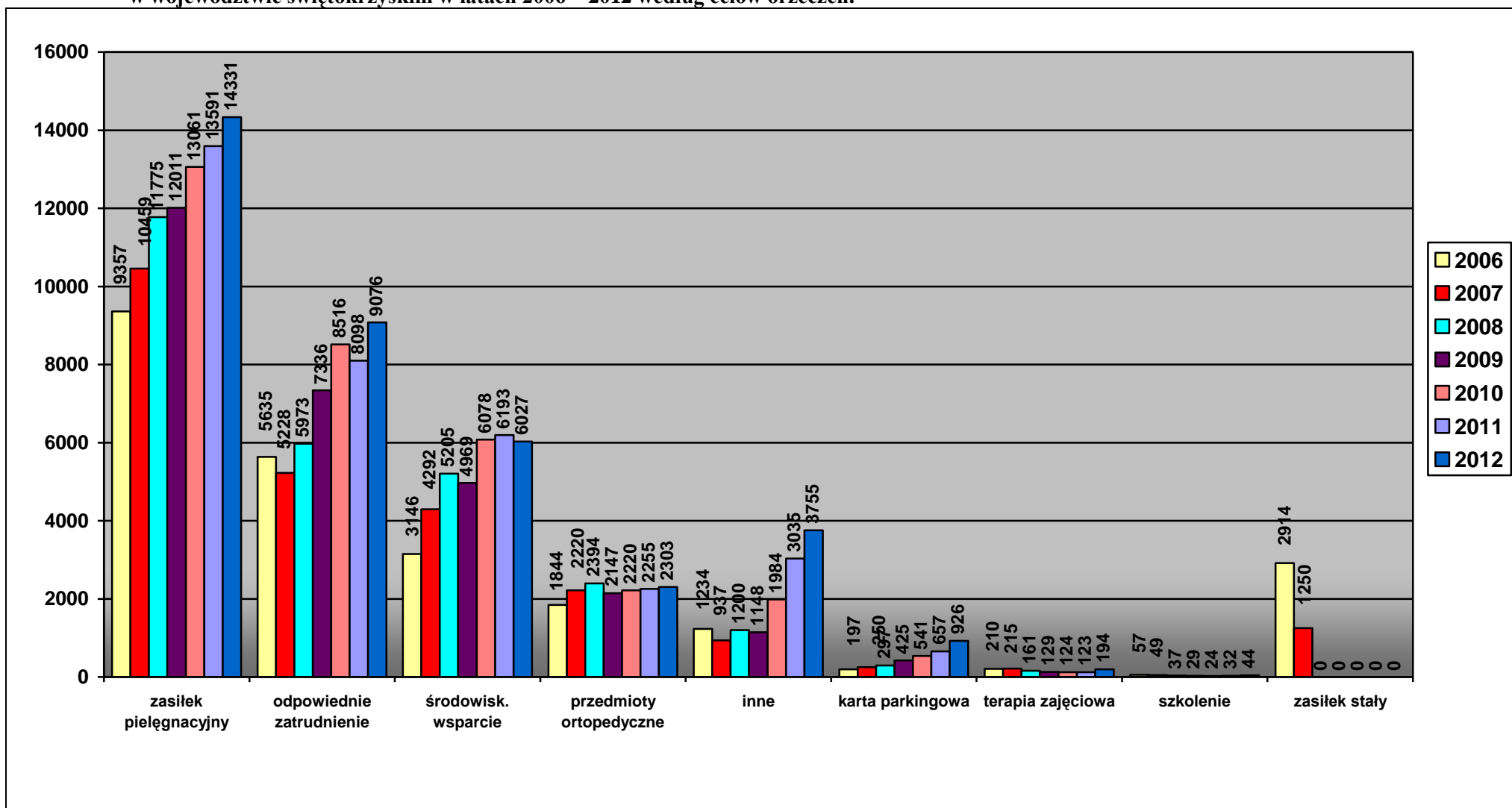
Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Od roku 2006 obserwuje się systematyczny spadek liczby orzeczeń wydanych dla osób przed 16 rokiem życia w województwie świętokrzyskim. Ilość wydanych orzeczeń zmniejszyła się: od liczby 7.357 w roku 2006 do 5.366 orzeczeń w 2012r. – czyli o 18%. Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydały w analizowanym okresie wydały najmniejszą liczbę orzeczeń – w 2012r. - 5.366 czyli o 16% mniej niż w roku 2011.

Wśród osób do 16 roku życia najliczniejszą grupą, której wydano orzeczenia o niepełnosprawności w 2012r przez Powiatowe Zespoły są osoby w wieku 8-16 lat – 2.894 osoby, następnie grupa w wieku 4-7 lat – 1.426 osób, najmniej liczną grupą jest grupa najmłodszych dzieci w wieku 0-3 lata – 1.046 orzeczenia.

Kolejnym wskaźnikiem, który poddano analizie jest cel orzeczeń o niepełnosprawności wydawanych przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności, dla osób w wieku 16 lat i więcej zamieszkałych w województwie świętokrzyskim. Ocenie zostanie poddany okres 6 lat , czyli lata 2006– 2012.

Wykres 9. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w wieku 16 lat i więcej zamieszkałych w województwie świętokrzyskim w latach 2006 – 2012 według celów orzeczeń.

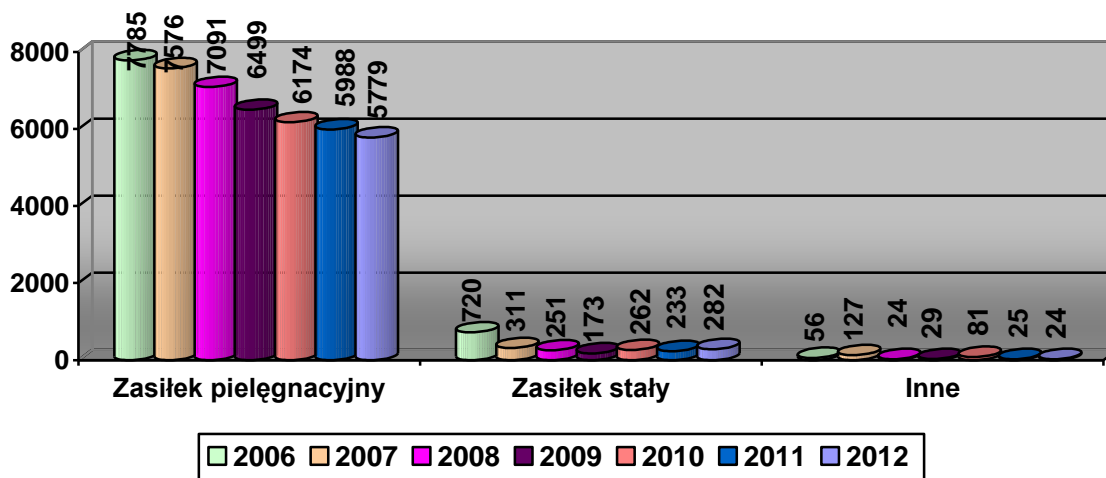

Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powyższy wykres przedstawia korelacje pomiędzy liczbą wydanych orzeczeń osobom w wieku 16 lat i więcej, a ich celem. Największy odsetek orzeczeń wydaje się celem uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, widoczny jest systematyczny wzrost liczby orzeczeń do celów uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego od wartości 9.357 w 2006r. do wartości 14.331 w 2012r. W dalszej kolejności osoby niepełnosprawne ubiegają się o uprawnienia niezbędne do odpowiedniego zatrudnienia oraz wsparcia środowiskowego choć w tym przypadku w ostatnim okresie nie odnotowuje się zwiększenia liczby wydanych orzeczeń. Najrzadziej wydaje się orzeczenia celem szkolenia osób niepełnosprawnych, udziału w terapii zajęciowej oraz w związku z wyrobieniem karty parkingowej będącej jedynym dokumentem uprawniający osoby niepełnosprawne do korzystania z ulg i przywilejów w ruchu drogowym.

Analizie poddano również cel złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia, zamieszkałych na terenie województwa Świętokrzyskiego w latach 2006 – 2012.

Wykres 10. Liczba i cel złożonych wniosków dla osób przed 16 rokiem życia w latach 2006 – 2012.

Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności

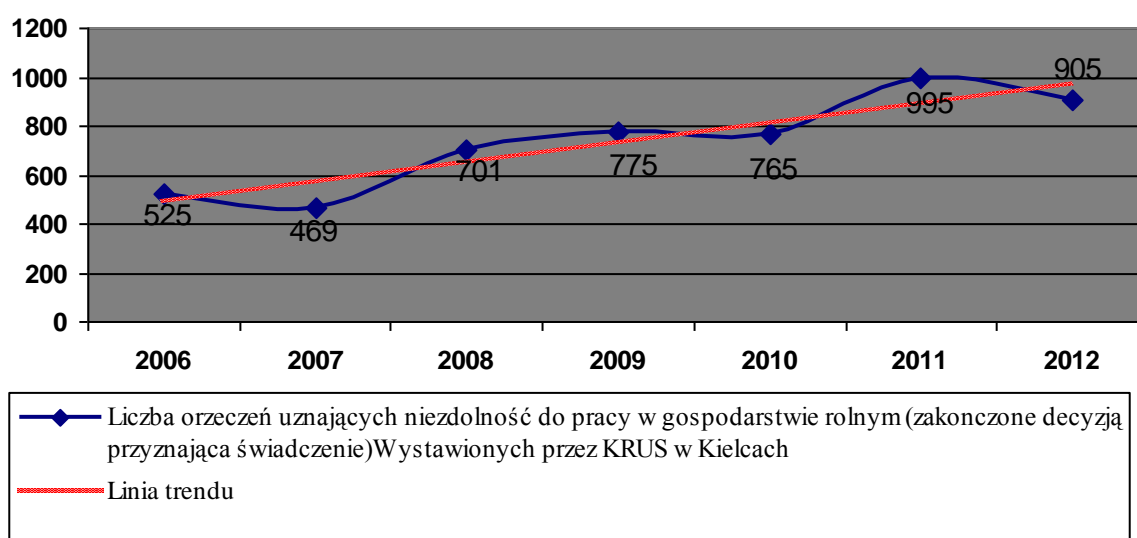
Głównym powodem ubiegania się o orzeczenie o niepełnosprawności wśród osób w wieku przed 16 rokiem życia jest uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego, niemniej w omawianym okresie liczba orzeczeń wydawanych w powyższym celu systematycznie zmniejsza się od 7.785 w 2006 do 5.779 w 2012r. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest zmniejszająca się ogólna liczba orzeczeń wydawanych osobom przed 16 rokiem życia przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności.

Instytucjami uprawnionymi do orzekania o stopniu niepełnosprawności dla celów rentowych jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Ustawa z 12 września 1996 r. o zmianie Ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stworzyła podstawę prawną dla powołania w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) własnego systemu orzecznictwa lekarskiego.

Postępowanie orzecznicze w organach KRUS jest dwuinstancyjne - w związku z prowadzonym postępowaniem o ustalenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia, orzeczenia wydają w pierwszej instancji lekarze rzeczoznawcy; w drugiej instancji - komisje lekarskie KRUS.

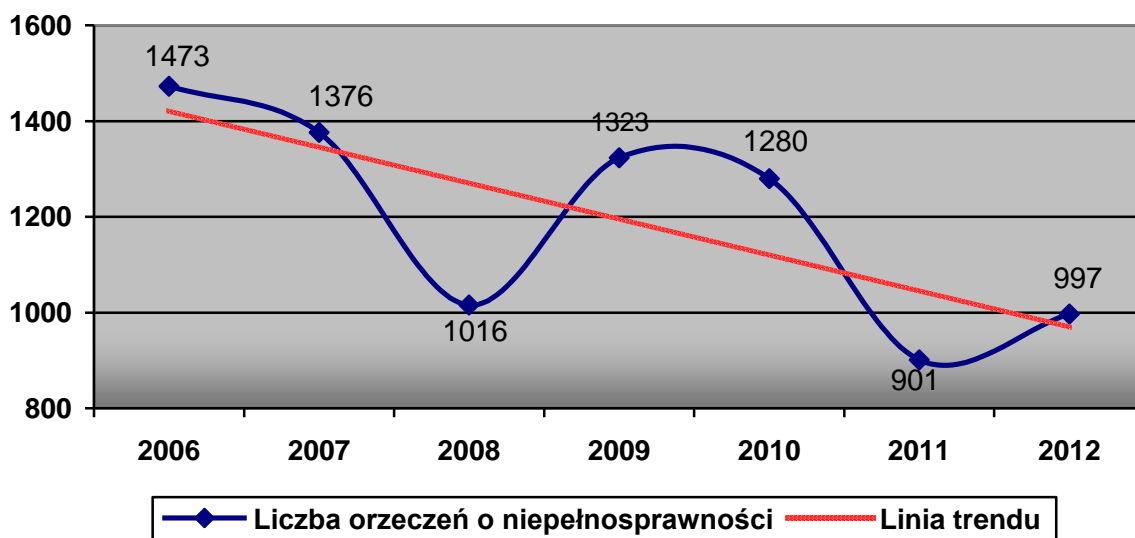
Wykres 11. Liczba orzeczeń wydanych w latach 2006 – 2012 przez Oddział Regionalny KRUS dla mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: KRUS w Kielcach.

Liczba wydanych orzeczeń o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym przez Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach w latach 2006 – 2012 wzrosła o 40%. Niemniej w omawianym okresie można odnotować lata, w których nastąpił spadek liczby wydanych orzeczeń – rok 2007, 2010 oraz 2012, a także lata charakteryzujące się znacznym wzrostem liczby wydanych orzeczeń – lata 2008 oraz 2011. W roku 2012 nastąpił 9% spadek liczby wydanych orzeczeń w stosunku do roku 2011.

Wykres 12. Liczba wydanych orzeczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach, w latach 2006 - 2012

Źródło: Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

Charakterystyka orzeczeń wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach na przestrzeni lat 2006-2012 cechuje się znaczną dynamiką. Omawiany okres charakteryzuje ogólna tendencja spadkowa liczby wydanych orzeczeń - 32% zmniejszenie liczby orzeczeń w sprawach rentowych wydanych przez ZUS. Jedynie w roku 2009 nastąpił wzrost liczby wydanych orzeczeń. Tendencja spadkowa liczby wydanych orzeczeń pierwszorazowych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych najintensywniej zarysowuje się w latach 2007-2008 oraz 2010-2011. W roku 2011 liczba wydanych orzeczeń wyniosła 901 i była najniższa w omawianym okresie. Od 2011 roku liczba wydanych orzeczeń wzrosła osiągając wartość 997 w roku 2012.

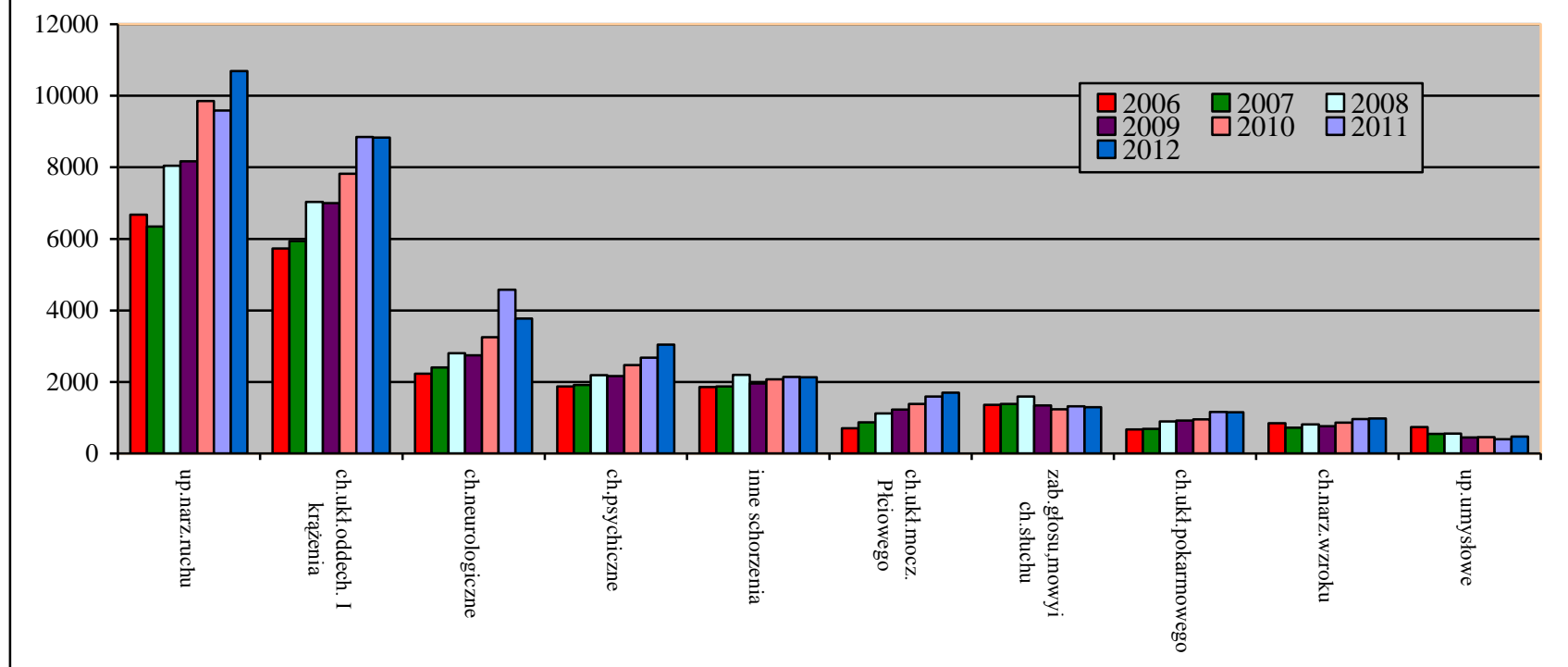
Ogólnie zarysowana tendencja z jednej strony może oznaczać, iż spada liczba osób starających się o orzeczenie niepełnosprawności, z drugiej zaś strony można wnioskować, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych stosuje rygorystyczne zasady w procesie orzekania o niepełnosprawności.

5.1.2. Przyczyny niepełnosprawności

Niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny i (lub) psychiczny, trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi. Osoba niepełnosprawna jest jednostką w pełni swych praw znajdującą się w sytuacji upośledzającej ją stworzonej przez bariery środowiskowe, ekonomiczne i społeczne, których nie może tak jak inni ludzie przezwyciężyć wskutek występujących w niej uszkodzeń.

Do głównych przyczyn niepełnosprawności zaliczamy: wady wrodzone, choroby przewlekłe oraz przyczyny nagłe – wypadki, urazy, zatrucia. Główny podział niepełnosprawności obejmuje niepełnosprawność psychiczną i fizyczną, z czego niepełnosprawność fizyczna najczęściej związana jest z wadami wrodzonymi. Pojęciem osoby niepełnosprawnej ze względu na dysfunkcję narządu ruchu określamy osoby o ograniczonej sprawności kończyn dolnych, górnych lub kręgosłupa. Na ubytki motoryczne składają się: uszkodzenia i braki w anatomicznej strukturze narządu, zaburzenia czynności motorycznych oraz deformacja narządu ruchu. Niepełnosprawność fizyczna to przede wszystkim bariera ruchowa.

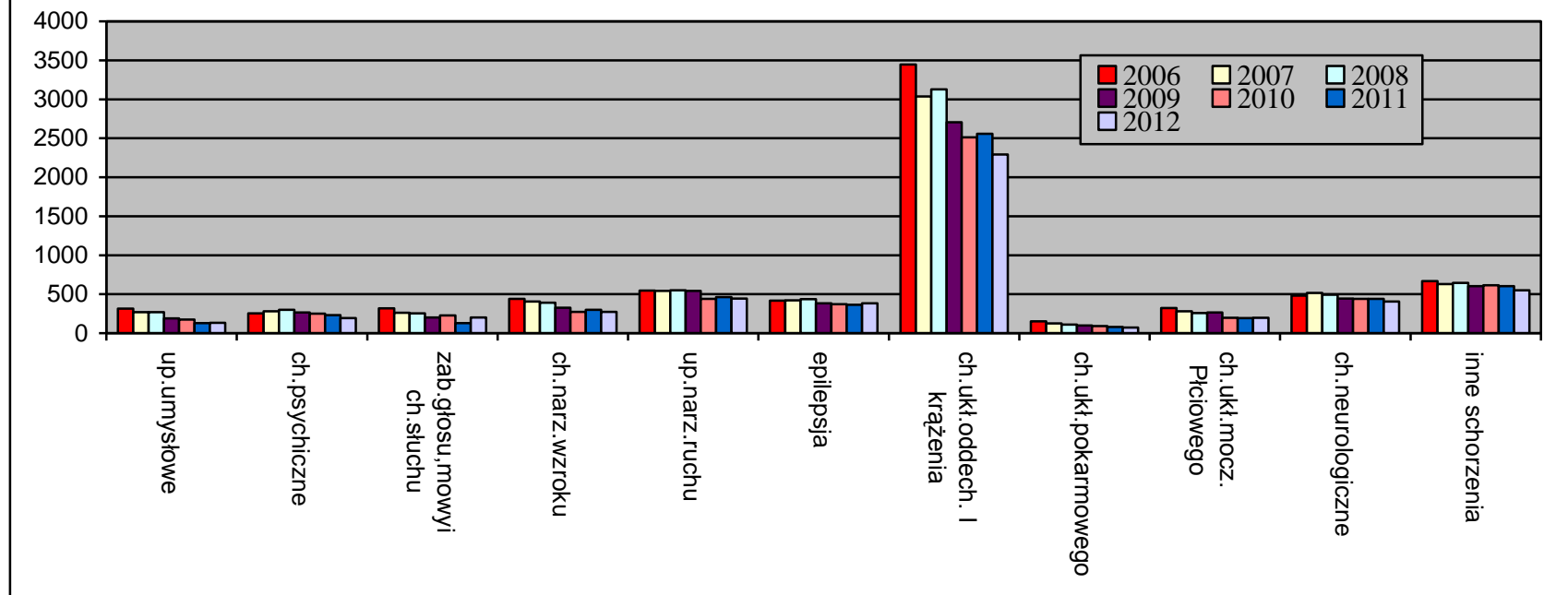
Wykres 13. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowe Zespoły ds.Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Świętokrzyskim w latach 2006 - 2012, według przyczyn niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej

Źródło: Wojewódzki Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Powyższy wykres przedstawia najczęstsze przyczyny występowania niepełnosprawności wśród osób po 16 roku życia orzekane przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w województwie świętokrzyskim. Zaliczamy do nich schorzenia narządu ruchu oraz choroby układu krążenia i oddechowego z tendencją do wzrostu liczby orzeczeń w latach kolejnych. Na przestrzeni lat 2006-2012 orzeczenia wydane z tytułu chorób narządu ruchu oraz chorób układu oddechowego i krążenia wykazują największą dynamikę wzrostu.

Wykres 14. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowe Zespoły ds.Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Świętokrzyskim w latach 2006 - 2012 według przyczyn niepełnosprawności dla osób w wieku przed 16 rokiem życia

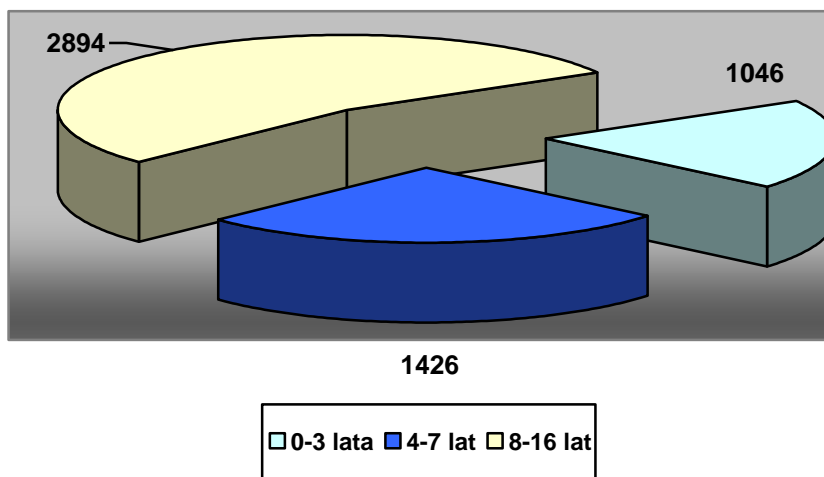

Źródło: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Wśród osób do 16 roku życia struktura przyczyn z jakich wydawane są orzeczenia o niepełnosprawności na przestrzeni lat 2006-2012 są zasadniczo niezmiennie. Dominującą przyczyną niepełnosprawności są choroby układu oddechowego i krążenia, choć należy odnotować tendencję spadkową w tym zakresie: od 3.445 w 2006r. do 2.294 w 2012r. Kolejną najczęstszą przyczyną występowania niepełnosprawności jest kategoria „Inne schorzenia”, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Strukturę wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w ujęciu płci i wieku przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w roku 2012 prezentują poniższe wykresy.

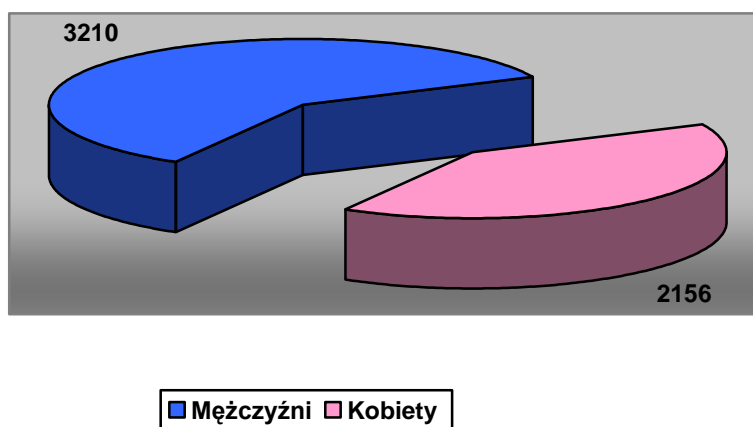
Wykres: 15 Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2012r. dla osób przed 16 rokiem życia.

Źródło: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

W grupie osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności przed 16 rokiem życia najliczniej reprezentowane są dzieci w wieku 8- 16 lat – stanowią 54% ogółu, następnie dzieci w wieku 4 – 7 lat – stanowią 27% oraz dzieci najmłodsze 0-3 lata – 19% ogółu niepełnosprawnych osób przed ukończeniem 16 roku życia.

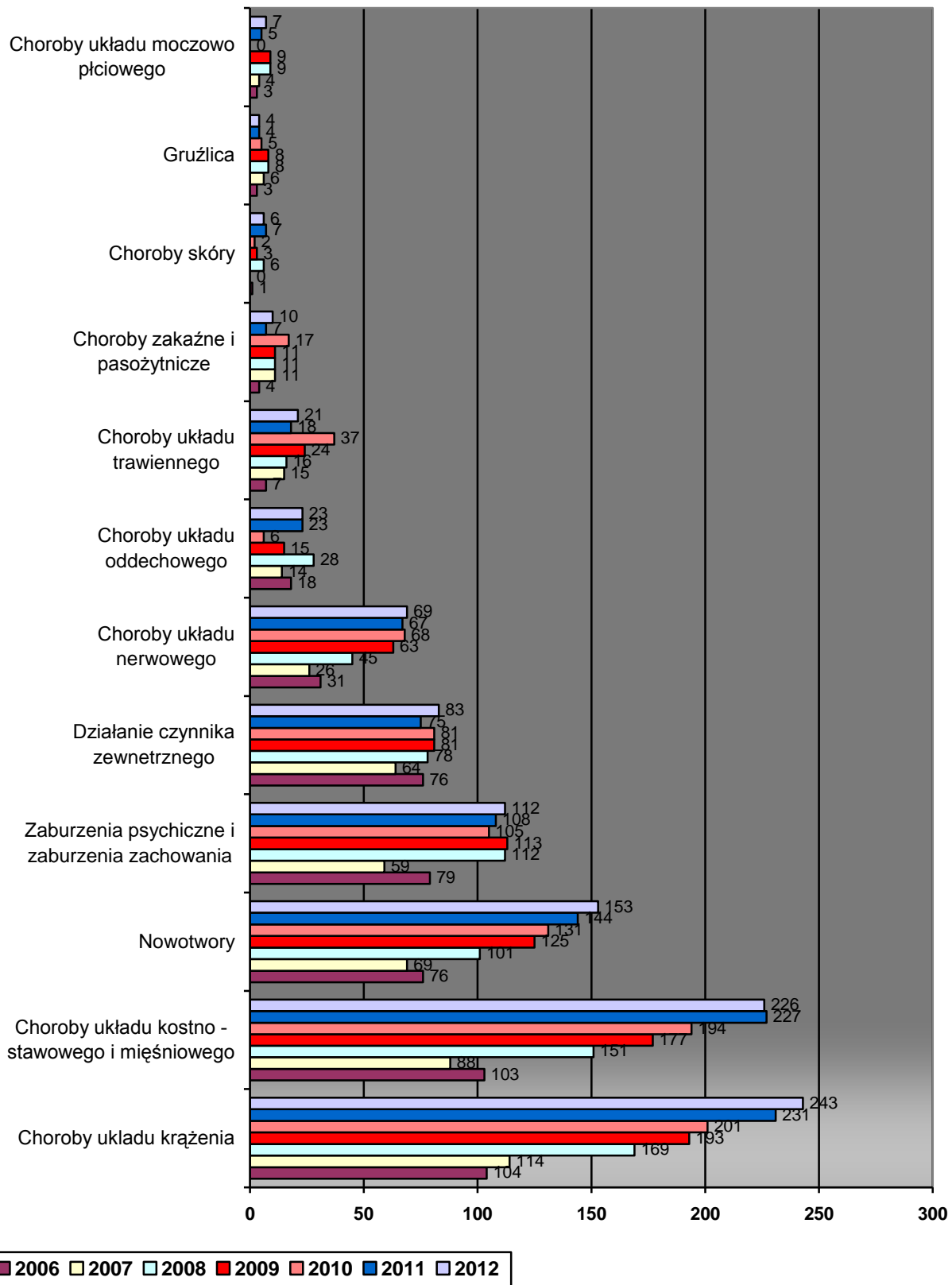
Wykres 16. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w województwie Świętokrzyskim w 2012 roku dla osób przed 16 rokiem życia wg płci

Źródło: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

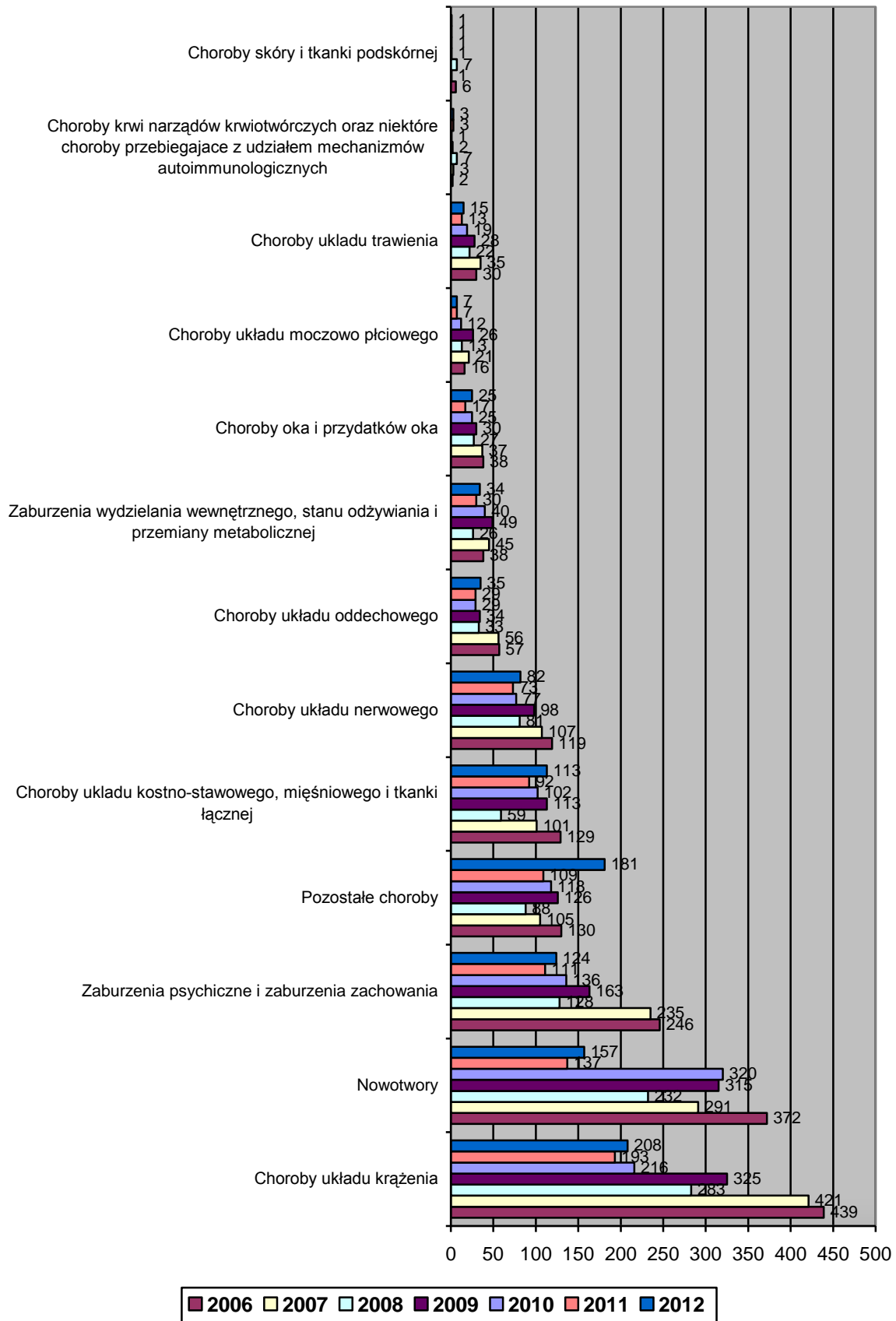
Dokonując analizy pod względem płci osób niepełnosprawnych w przypadku dzieci i młodzieży mamy do czynienia z odmienną sytuacją niż w przypadku osób powyżej 16 roku życia. W tej grupie zdecydowanie więcej jest mężczyzn – 59% ogółu, niż kobiet stanowiących 41%.

Wykres 17. Orzeczenia wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach w latach 2006 – 2012 według przyczyn niepełnosprawności.

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach.

Wykres 18. Orzeczenia wydane przez Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach w latach 2006 – 2012w przyczyn niepełnosprawności.

Źródło: KRUS w Kielcach.

Wśród przyczyn występowania niepełnosprawności w 2012r. w grupie osób powyżej 16 roku życia do celów rentowych najczęściej występują:

- choroby układu krążenia – 23%,
- choroby układu kostno – stawowego – 17%,
- nowotwory – 16%,
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania – 12%,

Wśród przyczyn występowania niepełnosprawności w 2012r. w grupie osób powyżej 16 roku życia do celów pozarentowych najczęściej występują:

- dysfunkcja narządu ruchu – 31%,
- choroby układu oddechowego i krążenia – 25%
- choroby neurologiczne – 10 %

Natomiast wśród przyczyn występowania niepełnosprawności w roku 2012 w grupie osób poniżej 16 roku życia najczęściej występują:

- choroby układu oddechowego i krwionośnego – 44%,
- dysfunkcja narządu ruchu – 9%

Znaczną – ponad 10% grupę stanowi zespół innych schorzeń i dysfunkcji.

Na przestrzeni lat 2006-2012 uwidaczniają się następujące trendy:

- trend charakteryzujący się znacznymi wzrostami liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności odnotowały wzrost o 48% liczby wydanych orzeczeń, natomiast orzecznicy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odnotowali aż 72% wzrost liczby wydanych orzeczeń.
- trend charakteryzujący się zmniejszaniem liczby wydanych przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczeń o niezdolności do pracy – spadek o 32%.

W analizowanym 7 letnim okresie należy przyjąć, że pierwszoplanowe potrzeby zdrowotne w całym spektrum usług świadczonych przez zakłady ochrony zdrowia powinny dotyczyć chorób układu krążenia, układu oddechowego, schorzeń nowotworowych oraz chorób narządu ruchu. Wysokie wskaźniki dotyczą także zaburzeń psychicznych i zachowania oraz chorób neurologicznych.

5.1.3. Dostępność do świadczeń rehabilitacji medycznej.

Lecznictwo stacjonarne i ambulatoryjne.

Rehabilitacja medyczna, nazywana usprawnianiem leczniczym, jest programem leczenia funkcjonalnego, który ma za zadanie przywrócenie możliwie optymalnej sprawności w czynnym życiu społecznym. Prowadzi się ją w warunkach szpitalnych, ambulatoryjnych, sanatoryjnych i domowych.

Poniższe zestawienia dotyczące udzielania świadczeń rehabilitacji medycznej opracowano na podstawie danych statystycznych Oddziału Świętokrzyskiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 11. Placówki rehabilitacji medycznej w województwie świętokrzyskim według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku.

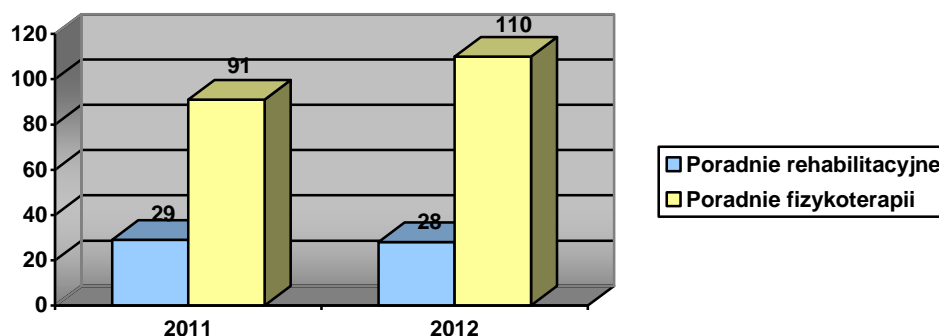
Wyszczególnienie	Liczba zakładów						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oddziały rehabilitacyjne	11	11	12	13	13	13	14
Liczba łóżek w oddziałach rehabilitacyjnych	273	bd	bd	bd	822	848	912
Dzienne oddziały rehabilitacyjne	18	20	19	28	31	29	30

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Świętokrzyski

W latach 2006– 2012 w odpowiedzi na zwiększone zapotrzebowanie na świadczenia rehabilitacyjne wzrosła liczba oddziałów rehabilitacyjnych o 3 nowe oddziały. Podobna sytuacja występuje w przypadku dziennych oddziałów rehabilitacyjnych – nastąpiło zwiększenie ilości o 12 oddziałów .

Liczba łóżek w oddziałach rehabilitacyjnych w latach 2006- 2012 wzrosła o 639 łóżek. Oddział NFZ nie dysponuje danymi dot. liczby łóżek w oddziałach rehabilitacyjnych w latach 2007 – 2009.

Wykres 19. Liczba poradni rehabilitacyjnych oraz fizykoterapii na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2011-2012.

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Świętokrzyski

W roku 2012 na terenie województwa świętokrzyskiego nieznacznie – o jedną - zmniejszyła się liczba poradni rehabilitacyjnych posiadająca podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Natomiast w przypadku poradni fizykoterapii w latach 2011 - 2012r. nastąpił wzrost o 19 (czyli – 17%) liczby poradni tego typu.

Poniższa tabela przedstawia koszty świadczeń rehabilitacji medycznej oraz całkowitego kosztu realizacji świadczeń rehabilitacji medycznej do całkowitego kosztu realizacji na przestrzeni 2006 – 2012 roku przez Oddział Świętokrzyski Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 12. Koszty świadczeń rehabilitacyjnych w Oddziale Świętokrzyskiego Narodowego Funduszu Zdrowia na przestrzeni 2006 – 2012 – kwoty w tys. zł.

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Całkowity koszt realizacji wszystkich świadczeń zdrowotnych	1135213,25	1271935,31	1618168,00	1765141,36	1840582,36	1927995,56	2004722,40
Całkowity koszt realizacji świadczeń rehabilitacji medycznej.	34502,79	40508,24	47095,09	62313,25	57045,21	60301,83	71936,50
Relacja całkowitego kosztu realizacji świadczeń rehabilitacji medycznej do całkowitego kosztu realizacji wszystkich świadczeń zdrowotnych.	3,04%	3,18%	2,91%	3,53%	3,10%	3,13%	3,59%

Zródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Świętokrzyski

Zarówno całkowity koszt realizacji wszystkich świadczeń zdrowotnych jak i koszt realizacji świadczeń rehabilitacji medycznej na przestrzeni lat 2006-2012 wzrastają. W roku 2012 całkowity koszt realizacji wszystkich świadczeń zdrowotnych wyniósł 20.047.224.000 zł i był najwyższy w omawianym okresie, natomiast całkowity koszt realizacji świadczeń rehabilitacji medycznej wyniósł 719.632.000 zł co stanowiło 3,59% kosztów realizacji wszystkich świadczeń zdrowotnych.

Wśród poszczególnych rodzajów rehabilitacji medycznej najpopularniejszymi są fizjoterapia ambulatoryjna oraz rehabilitacja ogólnoustrojowa w warunkach stacjonarnych. Koszt realizacji świadczeń z zakresu w/w rodzajów rehabilitacji wyniósł 72% całkowitych kosztów realizacji świadczeń rehabilitacyjnych poniesionych w roku 2012. Najmniej środków finansowych przeznaczono na rehabilitację kardiologiczną w ośrodku/oddziale dziennym – zaledwie 0,16% całkowitych kosztów realizacji świadczeń rehabilitacyjnych. W roku 2012 został wprowadzony nie finansowany w latach poprzednich typ rehabilitacji medycznej – rehabilitacja wzroku.

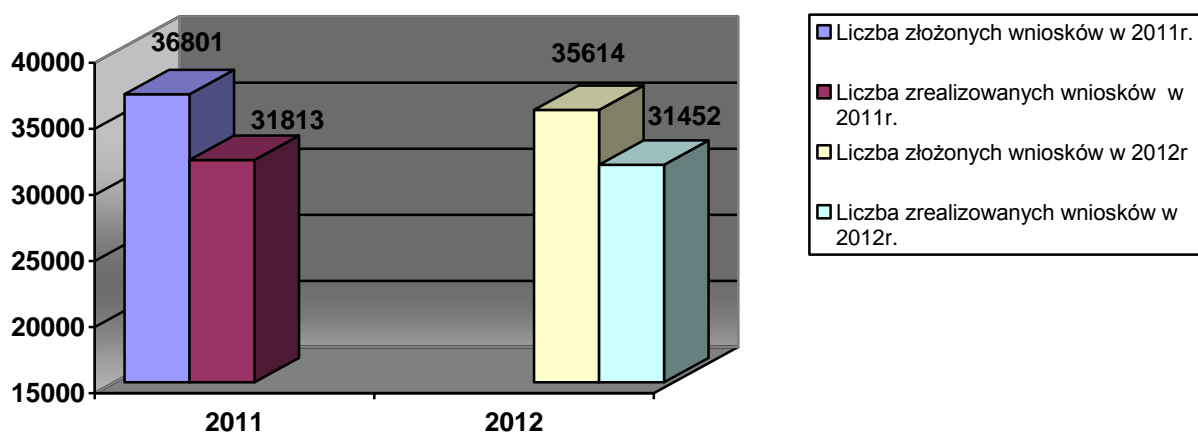
Zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczno - pomocniczy

Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych zaliczyć należy m.in.: wózki inwalidzkie, protezy, aparaty ortopedyczne, aparaty słuchowe, soczewki okularowe, obuwie ortopedyczne, materace przeciwodleżynowe, laski i kule.

Zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych jest refundowany w różnej wysokości - jednorazowo na określony czas. Wysokość refundacji oraz okres użytkowania określają przepisy *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 roku w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu zaopatrzenia w wybory medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz środkami pomocniczymi*.

Skorzystanie z dofinansowania jest często jedynym sposobem nabycia odpowiedniego sprzętu przez osoby niepełnosprawne.

Wykres 20 Liczba złożonych oraz zrealizowanych wniosków o dofinansowanie sprzętu ortopedyczno - pomocniczego Narodowego Funduszu Zdrowia w 2011 i 2012 roku.

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Świętokrzyski

Lata 2011-2012 charakteryzują się niewielkim zmniejszeniem liczby złożonych oraz zrealizowanych przez NFZ oddział Świętokrzyski wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczno-pomocniczy. Natomiast koszt zrealizowanych wniosków w roku 2012 wynoszący 11.217.570,69 zł nieznacznie wzrósł w stosunku do roku 2011 – 11.073.480,16 zł. Analogiczną sytuację odnotować należy w przypadku liczby wydanych kart zaopatrzenia comiesięcznego (środki pomocnicze wydawane cyklicznie) – odnotowano zmniejszenie liczby kart z 30.020 w 2011r do 29.194 w 2012r. przy jednoczesnym wzroście całkowitego kosztu realizacji tego zadania z kwoty 11.205.637 zł w roku 2011 do 11.803.476,57zł w 2012r.

Istotną informacją, która obrazuje sytuację w zakresie dostępności do świadczeń rehabilitacyjnych w ramach oddziału stacjonarnego oraz dziennego, jest analiza średniego czasu oczekiwania oraz liczba oczekujących na przedmiotowe świadczenia. Narodowy Fundusz Zdrowia jest zobowiązany monitorować i udostępniać informacje w tym zakresie. Poniżej przedstawiono wykazy placówek na terenie województwa świętokrzyskiego wraz z informacją o średnim czasie oczekiwania na przyjęcie na oddział rehabilitacyjny w roku 2012, w trybie pozastacjonarnym oraz stacjonarnym.

W roku 2012 najwięcej oczekujących osób na świadczenie rehabilitacji było w 21 Wojskowym Szpitalu Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjnym w Busku Zdroju – 3.588 osób, rzeczywisty czas oczekiwania wyniósł 321 dni. Kolejnym pod względem liczby oczekujących było Uzdrawisko Busko-Zdrój – 2.029 osób , zaś czas oczekiwania wyniósł 237 dni.

Tabela 13. Listy oczekujących na świadczenia w zakresie rehabilitacji medycznej w roku 2012

Rok	Okres	Nazwa	Komórka - Typ	Kategoria	Liczba oczek.	Przewid. czas oczek.	Rzecz. czas oczek.
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	11	0	115
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	4	0	53
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	8
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	284	0	367
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	32	0	86
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	21	0	21
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	4	0	5
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	94	0	88
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	13	0	33
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	5
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka" Im. Dr. Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	112	0	85
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka" Im. Dr. Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	14	0	45
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	463	0	244
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	7	0	18
2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	0

2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	43	0	50
2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	43	0	50
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	56
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	3	0	21
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	234	0	880
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Kardiologicznej	S	2	0	0
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Kardiologicznej	P	5	0	16
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	151	0	322
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	575	0	196
2012	12	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	8	0	103
2012	12	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Ośrodek Wczesnej Interwencji w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	0
2012	12	Ośrodek Wczesnej Interwencji w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	33	0	23
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	0

2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Dom Dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Dom Dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	8	0	7
2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Is-Med Przychodnia Specjalistyczna w Jędrzejowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	0
2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Is-Med Przychodnia Specjalistyczna w Jędrzejowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	0	0	0
2012	12	Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy w Staszowie	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	0
2012	12	21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	11	0	322
2012	12	21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	195	0	274
2012	12	Centrum Medyczne "Zagnańska" - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	11	0	6
2012	12	Centrum Medyczne "Zagnańska" - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Federacja Nszz Przemysłu Lekkiego Sanatorium "Włókniarz" -w Busku-Zdróju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	Federacja Nszz Przemysłu Lekkiego Sanatorium "Włókniarz" -w Busku-Zdróju	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	181
2012	12	Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo-Rodzinnego w Rehabilitacji Przy Stacji Opieki Caritas W Sandomierzu	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	17

2012	12	Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo-Rodzinnego w Rehabilitacji Przy Stacji Opieki Caritas W Sandomierzu	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	18	0	8
2012	12	"Dar-Medica" Ośrodek Rehabilitacji w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	0
2012	12	"Dar-Medica" Ośrodek Rehabilitacji w Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	18	0	21
2012	12	"Artimed" Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej W Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	0	0	0
2012	12	"Artimed" Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej W Kielcach	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	0	0	0
2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Opiekun"	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	15	0	90
2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Opiekun"	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	88	0	172
2012	12	"Fizjo-Dent" Jan Kubik Stomatologia i Rehabilitacja	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	13	0	67
2012	12	"Fizjo-Dent" Jan Kubik Stomatologia i Rehabilitacja	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	131	0	104
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	147	0	74
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	20	0	100
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	148	0	74
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	20	0	100
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	146	0	74
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	21	0	100
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	146	0	74
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	21	0	100
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	S	146	0	74
2012	12	N.Z.O.Z. Ośrodek Rehabilitacji	Ośrodek Rehabilitacji Diennej	P	21	0	100
2012	12	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej Przy Par. Św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	0
2012	12	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej Przy Par. Św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	0	0	8
2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Krio-Med Sp. Z O.O.	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	S	0	0	0

2012	12	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Krio-Med Sp. Z O.O.	Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dla Dzieci	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Oddział Rehabilitacyjny	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Oddział Rehabilitacyjny	S	190	0	125
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku Kamiennej	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu	S	149	0	112
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu	P	2	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu	S	148	0	112
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie	Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu	P	2	0	0
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	2	0	58
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	9	0	5
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Oddział Rehabilitacyjny	S	0	0	0
2012	12	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej - Starachowice	Oddział Rehabilitacyjny	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacyjny	S	177	0	179
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacyjny	P	53	0	66
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	14	0	31
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	5	0	9
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacyjny Dla Dzieci	S	14	0	64
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich	Oddział Rehabilitacyjny Dla Dzieci	P	0	0	7
2012	12	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Im.Św.Rafała w Czerwonej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	S	0	0	0
2012	12	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Im.Św.Rafała w Czerwonej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	P	0	0	0
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka" Im. Dr. Szymona Starkiewicza W Busku-Zdroju	Oddział Rehabilitacyjny Dla Dzieci	S	77	0	21
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka"	Oddział Rehabilitacyjny Dla Dzieci	P	0	0	7

		Im. Dr. Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju					
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka" Im. Dr. Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju	Oddział Rehabilitacyjny	S	604	0	146
2012	12	Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno- Rehabilitacyjny "Górka" Im. Dr. Szymona Starkiewicza W Busku-Zdroju	Oddział Rehabilitacyjny	P	19	0	47
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	S	45	0	48
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	P	2	0	11
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	S	37	0	47
2012	12	Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze	Oddział Rehabilitacyjny	P	5	0	11
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Oddział Rehabilitacyjny	S	196	0	513
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Oddział Rehabilitacyjny	P	5	0	153
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	0	0	0
2012	12	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Oddział Rehabilitacyjny	P	2	0	21
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Oddział Rehabilitacyjny	S	207	0	650
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	0	0	0
2012	12	Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostrowcu Świętokrzyskim	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	1	0	21
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	S	0	0	0
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	P	25	0	25
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	2	0	43
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	1	0	8
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacyjny	S	377	0	655
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacyjny	P	531	0	431
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	S	14	0	18
2012	12	Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	P	0	0	0

2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	S	2029	0	737
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	P	48	0	220
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	S	8	0	18
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	P	0	0	0
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	S	0	0	0
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	P	0	0	0
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	S	8	0	18
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	P	0	0	0
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	S	446	0	800
2012	12	"Uzdrowisko Busko-Zdrój" Spółka Akcyjna	Oddział Rehabilitacyjny	P	4	0	205
2012	12	Dom Dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	Oddział Rehabilitacyjny	P	0	0	0
2012	12	Dom Dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	Oddział Rehabilitacyjny	S	489	0	102
2012	12	21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju	Oddział Rehabilitacyjny	S	955	0	302
2012	12	21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju	Oddział Rehabilitacyjny	P	3588	0	331
2012	12	Federacja NSZZ Przemysłu Lekkiego Sanatorium "Włókniarz" - w Busku-Zdrój	Oddział Rehabilitacyjny	P	27	0	143
2012	12	Federacja NSZZ Przemysłu Lekkiego Sanatorium "Włókniarz" - w Busku-Zdrój	Oddział Rehabilitacyjny	S	1104	0	340

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia Oddział Świętokrzyski

LEGENDA: P – przypadki pilne, S – przypadki stabilne

5.2 Pomoc Społeczna.

Niepełnosprawność jest to niewątpliwie jeden z ważniejszych problemów współczesnego świata. Znaczenie tego zjawiska wynika z rozmiaru w jakim występuje oraz uwarunkowań społeczno – ekonomicznych.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę społeczną szczególnie zagrożoną marginalizacją, narażoną na wykluczenie społeczne, stąd rodzi się konieczność podejmowania zintegrowanych działań przez instytucje państwowe jak i sektora organizacji pozarządowych na rzecz tej grupy. Problem niepełnosprawności obejmuje szerokie spektrum problemowe, począwszy od niejednoznaczności w kwestii terminologicznej, kończąc na zjawiskach mu towarzyszących (problem zatrudnienia, czy edukacji). Wymaga więc całościowego podejścia, kompleksowej polityki ze strony państwa, jak również odpowiednich działań na szczeblu regionalnym, będących przedmiotem niniejszego opracowania.

„Wsparcie społeczne jest celem pomocy społecznej czyli sfery działalności polityki społecznej wspomagającej osoby niezdolne do pracy z powodu wieku, niepełnosprawności i innych przyczyn, a nie mających własnych środków utrzymania, ani możliwości korzystania z pomocy rodziny, nie posiadających właściwie zorganizowanej opieki oraz osób ,które znalazły się w przejściowo trudnej sytuacji”.

5.2.1. Realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych przez ośrodki pomocy społecznej.

Podstawową rolę z punktu widzenia odbiorcy świadczeń pełnią ośrodki pomocy społecznej. W województwie świętokrzyskim funkcjonują 102 ośrodki pomocy społecznej. Są odpowiedzialne m.in. za wypłacanie świadczeń pieniężnych, pracę socjalną oraz dostarczanie usług. W ofercie świadczeń pomocy społecznej niepełnosprawni klienci mogą otrzymywać pomoc pieniężną, rzeczową oraz usługową.

Poniższa tabela przedstawia odsetek rodzin korzystających ze świadczeń w ośrodkach pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w latach 2011- 2012 z powodu niepełnosprawności.

Tabela 14. Odsetek osób korzystających ze świadczeń w gminnych ośrodkach pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim w latach 2011- 2012 z powodu niepełnosprawności.

Wyszczególnienie	2011	2012
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	86.512	83.841
Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	29.108	21.293
Relacja korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności do ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w %	33,6	25,3

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 15. Wydatki w budżecie ośrodków pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim w latach 2008-2009 na świadczenia finansowe przyznane z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2011	2012	
Ogół wydatków w budżecie gminy	2.526.109.609,99	2.397.693.806,19	
Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej ogółem	249.672.085,29	216.280.198,27	
Kwota wypłaconych świadczeń z powodu niepełnosprawności	47.948.625,86	52.762.085,64	
Relacja wydatków na świadczenia z powodu niepełnosprawności do ogółu wydatków na świadczenia pomocy społecznej w %	19,2	24,4	
Struktura świadczeń na rzecz osób niepełnosprawnych			
Zasiłki stałe	Zasiłki stałe	27.998 691,82	29.162 204,55
	Zasiłki okresowe	9.079.649,36	10.243.045,97
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4.157.264,00	4.128.381,90
Liczba zawartych kontraktów socjalnych z klientem pomocy społecznej	3.440	3.624	
Liczba kontraktów zakończonych aktywizacją klientów pomocy społecznej	1.357	1.615	

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie powyższych danych obserwuje się zmniejszenie wysokości wypłaconych świadczeń pomocy społecznej ogółem o blisko 13,5% przy jednoczesnym wzroście wydatków na świadczenia z powodu niepełnosprawności – wzrost o ponad 10%.

Kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt z osobą lub rodziną w trudnej sytuacji życiowej.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Na przestrzeni 2011 i 2012 roku odnotowuje się 5% wzrost liczby zawartych kontraktów socjalnych oraz blisko 20% wzrost liczby kontraktów zakończonych aktywizacją klientów pomocy społecznej.

W zakresie podejmowanych czynności przez pracownika socjalnego należy działalność w środowiskach społecznych gdzie znajdują się jednostki wymagające pomocy w usamodzielnieniu, odzyskaniu lub umocnieniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Ze względu na powyższe zadania, praca socjalna jest dla w/w instytucji najważniejszym instrumentem rozwoju i realizacji zadań polityki społecznej.

Tabela 16. Zatrudnienie pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej.

	2011	2012
Liczba pracowników socjalnych w rejonie opiekuńczym	653	690

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższe zestawienie obrazuje zwiększenie w 2012r. ilości pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych w stosunku do lat ubiegłych. Wpływ na to ma fakt możliwości zatrudniania pracowników w ramach realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej projektów w ramach POKL.

Projekt systemowy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej „Edukacja receptą na lepsze jutro”

W ramach Priorytetu VII - *Promocja integracji społecznej* Działania 7.1 – *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji*; Poddziałania 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej* Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej od 2008r. realizuje w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projekt systemowy pn. **„Edukacja receptą na lepsze jutro”**. Celem projektu jest szkolenie i doskonalenie kadry pomocy i integracji społecznej w województwie świętokrzyskim.

Tabela nr 17; Wykorzystanie środków finansowych przyznanych w latach 2008- 2012 na realizację projektu systemowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej „Edukacja receptą na lepsze jutro”

Rok	Kwota przyznana	Kwota wykorzystana
2008	1.107.000,00	706.370,76
2009	1.947.000,00	1.899.472,85
2010	1.927.000,00	1.653.025,33
2011	2.574.060,00	1.561.346,14
2012	2.187.689,00	1.014.822,24
Razem	9.742.749,00	6.835.037,32

Źródło informacji: opracowanie własne.

W 2012 roku w ramach projektu systemowego zostało przeszkolonych 949 pracowników i przedstawicieli jednostek pomocy i integracji społecznej z terenu Województwa Świętokrzyskiego.

W szkoleniach powiązanych z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań w szczególności dotyczących osób niepełnosprawnych uczestniczyli pracownicy m.in. :

- ośrodków pomocy społecznej;
- powiatowych centrów pomocy rodzinie;
- domów pomocy społecznej;
- warsztatów terapii zajęciowej;

W ramach doradztwa specjalistycznego dla Ośrodków Pomocy Społecznej i Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie udzielano: konsultacji bezpośrednich, telefonicznych oraz e-mailowych.

Baza instytucjonalna

Domy Pomocy Społecznej

W Województwie Świętokrzyskim w 2012 r funkcjonowało **35 domów pomocy społecznej**, w tym **2 DPS niepubliczne**. W roku 2012 został uruchomiony DPS w miejscowości Pęczławice Górne w gminie Bogoria. Organem prowadzącym jest samorząd gminny. Dom ten posiada 34 miejsca w tym 30 przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku oraz 4 miejsca dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Tabela 18. Ilość domów pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim - 2012r.

L.p.	Typ domu pomocy społecznej	Ilość
1	Dla osób przewlekle somatycznie chorych	7
2	Dla osób w podeszłym wieku	7
3	Dla niepełnosprawnych fizycznie	1
4	Dla przewlekle psychicznie chorych	12
5	Dla niepełnosprawnych intelektualnie	8
Razem		35*

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Świętokrzyski Urząd Wojewódzki.

* Na terenie Województwa funkcjonują ponadto dwa DPS niepubliczne

W roku 2012 ogólna liczba miejsc w domach pomocy społecznej regionu Świętokrzyskiego wyniosła 3.454, zaś mieszkańców łącznie było 3.361, z czego 847 – to osoby niepełnosprawne. Grupa ta stanowiła 25,2% ogółu mieszkańców domów pomocy społecznej. Od roku 2007 obserwuje się systematyczne zmniejszanie się liczby miejsc w DPS przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz liczby niepełnosprawnych mieszkańców domów pomocy społecznej.

Tabela 19. Miejsca i mieszkańcy w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych na terenie Województwa Świętokrzyskiego w latach 2006-2012.

Rok	Miejsca w domach pomocy społecznej		Mieszkańcy w domach pomocy społecznej	
	Ogółem we wszystkich DPS	W DPS dla osób niepełnosprawnych	Ogółem we wszystkich DPS	W DPS dla osób niepełnosprawnych
2006	3300	768	3300	844
2007	3229	979	3169	945
2008	3229	932	3169	906
2009	3234	907	3215	871
2010	3233	901	3217	878
2011	3445	866	3371	855
2012	3454	866	3361	847

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Środowiskowe domy samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest jednostką organizacyjną resortu pomocy społecznej działającą na zasadach zadania zleconego samorządom, fundacjom lub stowarzyszeniom. Można przyjąć, że ŚDS-y stanowią główne ogniwo w budowaniu sieci oparcia społecznego w gminie i powiecie. Stanowią jedną z możliwości dającą szansę przewlekle chorym psychicznie i niepełnosprawnym intelektualnie na godne życie i samodzielny wybór jego stylu. ŚDS zapewniają formy pomocy półstacjonarnej np.:

- trening umiejętności życia codziennego (np. pranie i higiena, przygotowywanie posiłków, gospodarowanie pieniędzmi)
- trening umiejętności społecznych i interpersonalnych (kontakty społeczne, aktywność, odpowiedzialność)
- terapia zajęciowa (rzeźbienie, malowanie, itp.)
- poradnictwo psychologiczne i socjalne, psychoedukacja

W województwie świętokrzyskim w minionych latach liczba środowiskowych domów samopomocy systematycznie wzrastała: z 27 ŚDS w 2007 roku do 32 placówek w roku 2012 (wzrost o 15,6%). Udział w zajęciach ŚDS jest popularną formą wsparcia osób niepełnosprawnych, świadczy o tym systematyczny wzrost liczby uczestników od 652 w 2006r do 890 w 2012r. Od 2011r liczba uczestników zajęć w ŚDS przekracza liczbę wolnych miejsc w placówkach; sugerując się poniższymi danymi można przyjąć, iż tendencja będzie pogłębiała się.

Tabela 20. Liczba miejsc i osób w Środowiskowych Domach Samopomocy w latach 2007-2012.

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba ŚDS	27	29	28	28	31	32
Ilość miejsc	693	728	738	738	815	844
Ilość osób	652	676	712	726	835	890
Wykorzystanie miejsc w %	94	93	96	98	102,5	105,5

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym, która weszła w życie w 2003 r., umożliwiła tworzenie Centrów Integracji Społecznej (CIS-ów). Centra są bardzo ważnym elementem polityki rynku pracy, pierwszym etapem na drodze osób wykluczonych do zawodowej i społecznej aktywności.

Działalność CIS-ów obejmuje głównie warsztaty i szkolenia, umożliwiające zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych, a także indywidualne programy zatrudnienia socjalnego, dopasowane do możliwości i umiejętności uczestnika oraz udział w grupach wsparcia, grupach

samopomocowych, zajęciach terapeutycznych, umożliwiających zdobywanie praktycznych, umiejętności, ułatwiających rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych, wzmacniających motywację do zmiany własnego losu i umożliwiających codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2012r. funkcjonowały 4 Centra Integracji Społecznej zlokalizowanych w :

- Kielcach,
- Ostrowcu Świętokrzyskim,
- Staszowie,
- Skarżysku Kamiennej.

Łącznie w CIS w roku 2012 brało udział 422 uczestników, co stanowiło wartość o 22,7% wyższą niż w roku 2011.

Kluby Integracji Społecznej to jednostki, których celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. Na terenie województwa w 2012r. prowadziło działalność 14 Klubów Integracji Społecznej w:

- Busko –Zdrój,
- Jędrzejów,
- Kielce - 3 KIS-y,
- Mniów,
- Końskie,
- Ostrowiec Świętokrzyski,
- Skarżysko – Kamienna,
- Bliżyn,
- Skarżysko – Kościelne,
- Starachowice,
- Włoszczowa.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej to placówki pobytu dziennego, wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, które mają na celu stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Terapia w WTZ realizowana jest poprzez terapię zajęciową oraz przez zajęcia ruchowe i ogólnousprawniające. Zajęcia w warsztatach prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym dla uczestników. Działalność warsztatów ma charakter niezarobkowy, a ewentualny dochód ze sprzedaży produktów i usług

wyrobianych przez uczestników przeznaczany jest na pokrycie kosztów związanych z integracją społeczną uczestników.

Na terenie Województwa Świętokrzyskiego w 2012r. funkcjonowało 25 warsztatów terapii zajęciowej, w zajęciach uczestniczyło 999 osób.

5.2.2. Zadania obligatoryjne samorządu województwa i powiatowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Zakres i formy pomocy dla osób niepełnosprawnych, przede wszystkim zapewnienie pełnej ogólnodostępnej, całościowej rehabilitacji jest zadaniem niezwykle trudnym do realizacji. Wynika to m.in. z faktu, iż problematyka ta jest sferą wielopłaszczyznową, obejmującą swym zasięgiem praktycznie wszystkie działy państwa, przy czym wymaga zorganizowanej współpracy pomiędzy instytucjami różnych szczebli.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie rehabilitacji osób niepełnosprawnych jest ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z powyższym aktem prawnym rehabilitacja osób niepełnosprawnych została zdefiniowana jako zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

5.2.2.1. Zadania Samorządu Województwa.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania, które są realizowane przez samorządy wojewódzkie i powiatowe.

Ze środków PFRON mogą być finansowane następujące zadania województwa:

1. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych,
2. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej,
3. Dofinansowanie zadań zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym.

Tabela 21. Zadania realizowane przez Samorząd Województwa z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w latach 2011 - 2012.

Zadania Samorządu Województwa	Rok	Złożone wnioski					Umowy Zawarte i zrealizowane					Wykorzystanie dysponowanych środków PFRON							
		Ogółem	Instytucje należące do sektora finansów publicznych		Instytucje nie należące do sektora finansów publicznych		Ogółem	Instytucje należące do sektora finansów publicznych		Instytucje nie należące do sektora finansów publicznych		Ogółem			Instytucje należące do sektora finansów publicznych		Instytucje nie należące do sektora finansów publicznych		
			Liczba	%	Liczba	%		Liczba	%	Liczba	%	Kwota przeznaczona	Kwota wykorzystana	%	Kwota	%	Kwota	%	
Dofinansowanie robót budowlanych dot. obiektów służących rehabilitacji	2011	5	2	40	3	60	2	2	100	0	0	1.616.766,00	233.655,00	14,4	233.655,00	100	0	0	
	2012	13	8	61	5	39	8	6	75	2	25	1.332.592,00	1.313.442,00	98,5	542.017,00	41	790.575,00	59	
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania ZAZ	2011	2	1	50	1	50	2	1	50	1	50	2.253.879,33	2.171.783,11	96,3	1.468.370,33	65	703.412,78	31	
	2012	4	1	15	3	75	2	1	50	1	50	1.945.522,00	1.940.923,34	99,7	1.205.522,00	62	735.401,34	38	
Dofinansowanie zadań zleczanych do realizacji fundacjom i organizacjom pozarządowym	2011	36	0	0	36	100	22	0	0	22	100	1.153.641,67	195 233,41	100	0	0	195 233,41	100	
	2012	23	0	0	23	100	9	0	0	9	100	150.000,00	149.637,39	99,7	0	0	149.637,39	99,7	
Razem	2011	43	3	-	40	-	45	10	-	35	-	5.024.287,00	2.600.671,52	51	1.702.025,33	34	898.646,19	18	
	2012	40	9	-	31	-	19	7	-	12	-	3.428.114,00	3.403.982,73	99,3	3.449.564,33	51,5	1.675.613,73	48,8	
Koszty obsługi 2,5%	2011											125.607,00	67.069,19						
	2012											85.702,85	85.099,55						
Śr. niewykorzystane												2.423.615,48							
												24.131,27							

Źródło: opracowanie własne

Województwo Świętokrzyskie w 2012r. na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z 13 maja 2003r w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym otrzymało środki PFRON w wysokości – **3.428.114 zł.**, co było kwotą o 32% niższą od otrzymanej w roku 2011.

Na podstawie Uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego środki przeznaczone na realizację następujących zadań:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane, dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – **1.332.592,00 zł;**
- 2) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – **1.945.522,00 zł;**
- 3) dofinansowanie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym /w trybie art. 36 ust. 2 i 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych/ – ogółem **150.000 zł,**

O dofinansowanie robót budowlanych w 2012r. ubiegało się 13 wnioskodawców, z czego 8 wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie. Spośród pozytywnie rozpatrzonych wniosków 6 należało do instytucji sektora finansów publicznych.

Ogółem w 2012 r. zrealizowano 8 umów o dofinansowanie robót budowlanych na łączną kwotę: **1.313.387,71 zł.** W roku 2011 na powyższe zadanie wydatkowano kwotę **1.616.766,00 zł.**

W ramach realizacji zadania dotyczącego dofinansowania kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej środki PFRON, wydatkowano w łącznej wysokości: **1.945.522,00 zł.**, z czego dla Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Stykowie przyznano – **1.205.522,00 zł.** oraz Zakładu Aktywności Zawodowej w Końskich – **740.000,00 zł.**

Na realizację powyższego zadania w roku 2012 przeznaczono o 13,7% mniej środków niż w roku 2011.

Według stanu na grudzień 2012 r. w dwóch Zakładach Aktywności Zawodowej zatrudnionych było łącznie 123 osoby, w tym 88 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Ostatecznie Zakłady wykorzystały środki PFRON w wysokości: **1.940.923,34 zł.**, a środki niewykorzystane w kwocie **4.598,66 zł.** zwrócono do Funduszu.

Ponadto w 2012 r. Samorząd Województwa z własnych środków dofinansowywał działalność funkcjonujących na terenie województwa Zakładów Aktywności Zawodowej.

Na w/w cel zostały przeznaczone środki w łącznej kwocie: **260.669,42 zł.**, w tym dla:

- Zakładu Aktywności Zawodowej w Końskich – 119.615,42 zł.,
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Stykowie – 141.054,00 zł.

Ostatecznie Zakłady wykorzystały środki Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w kwocie: **260.393,67 zł.**

Ponadto w roku 2012 zostały złożone dwa wnioski o utworzenie Zakładów Aktywności Zawodowej przez:

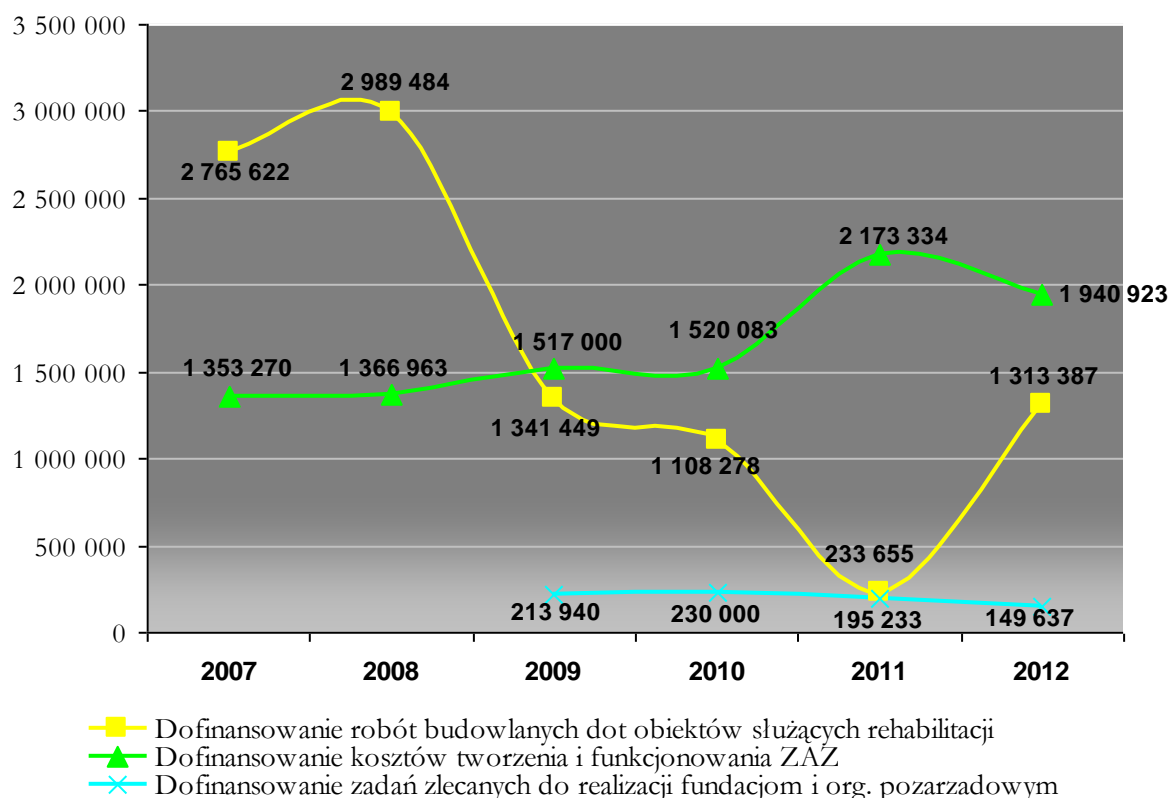
- Caritas Diecezji Kieleckiej,
- Fundację „Nadzieja Rodzinie”.

Oba wnioski zostały rozpatrzone negatywnie.

Na wsparcie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym w ramach przeprowadzonych 2 edycji konkursów ofert, wydatkowano łącznie **149.637,39 zł.**

Poniższy wykres przedstawia wykorzystanie środków PFRON przez samorząd województwa Świętokrzyskiego w latach 2007-2012.

Wykres 21. Wykorzystanie środków PFRON na poszczególne zadania przez samorząd województwa w latach 2007 - 2012r.

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższego wykresu wynika, iż lata 2007 – 2011 charakteryzują się systematycznym zmniejszaniem wydatkowanych środków finansowych na realizację zadania: dofinansowanie robót budowlanych obiektów służących rehabilitacji. Kwoty na realizację powyższego

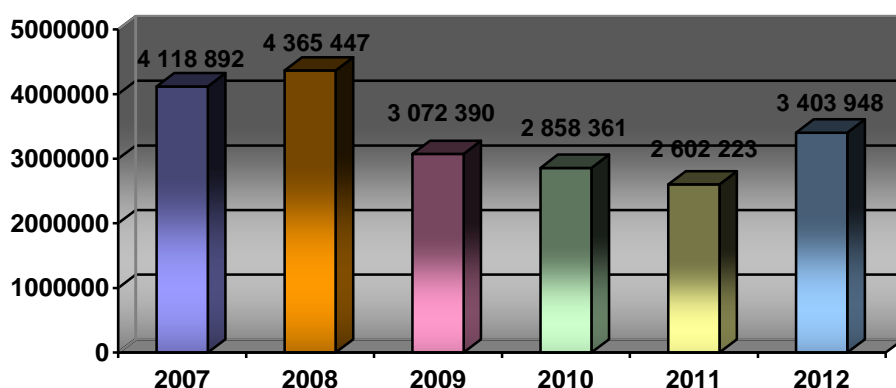
zadania w poszczególnych latach charakteryzują się dużą rozpiętością od 2.989.484 zł w 2008r. do 233.655zł w roku 2011. W roku 2012 na realizację powyższego zadania przeznaczono kwotę w wysokości 1.313.387 zł.

Realizacja zadania: dofinansowanie kosztów tworzenia i funkcjonowania ZAZ w latach 2007-2011 charakteryzuje się systematycznym zwiększeniem zaangażowania środków finansowych, natomiast w roku 2012 odnotowano 10,7% zmniejszenie wydatkowania środków finansowych na powyższe zadanie.

Od roku 2009 samorząd województwa realizował przy udziale środków finansowych PFRON nowe zadanie: dofinansowanie zadań zleczanych do realizacji fundacjom i organizacjom pozarządowym. Najwyższą kwotę na realizację powyższego zadania przeznaczono w 2010r. – 230.000 zł., zaś najniższą w 2012 – 149.637 zł.

W latach 2007 – 2012 łącznie na wszystkie zadania samorządu województwa Świętokrzyskiego realizowanych ze środków PFRON zostało wykorzystanych **20.412.261,83 zł.**, z czego najwyższą kwotę wykorzystano w roku 2008, zaś najniższą w roku 2011.

Wykres 22. Wykorzystanie środków PFRON przez samorząd województwa świętokrzyskiego w latach 2007-2012.

Źródło: Opracowanie własne.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego jest również realizatorem programu finansowanego ze środków przekazywanych poza algorytmem przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Program Wyrównywania Różnic Miedzy Regionami II” – obszar A.

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej. Celem realizowanego przez samorząd województwa Programu jest dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego do obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

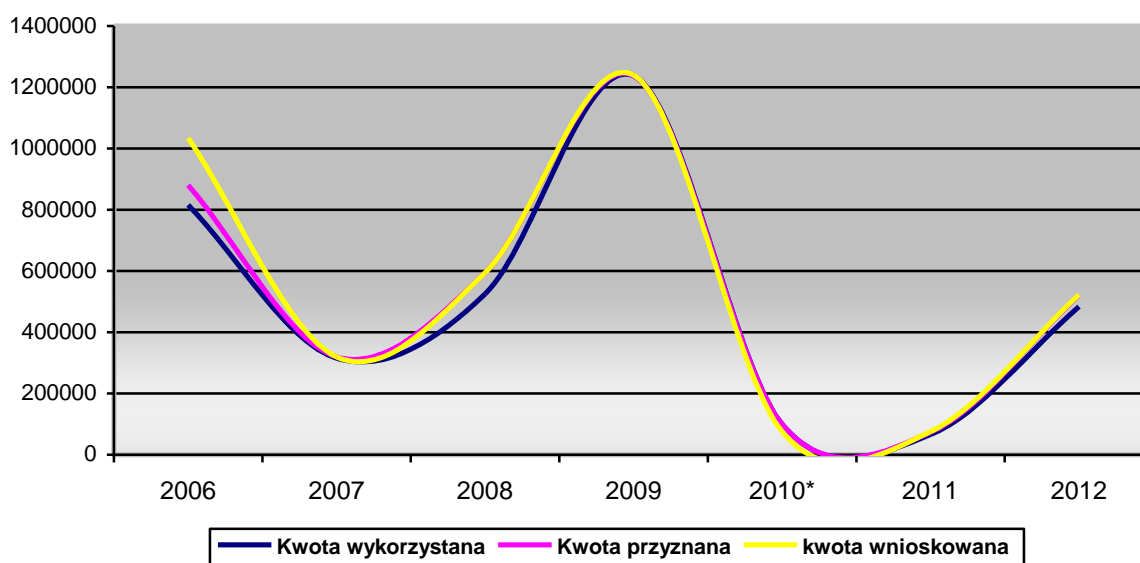
W roku 2012 dofinansowanie w ramach w/w zadania otrzymało czterech wnioskodawców na łączną kwotę: **73.481,16 zł**.

Ponadto w dniu 19 listopada 2012 roku została podpisana przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kolejna umowa na realizację następnej edycji Programu.

W ramach w/w umowy dofinansowanie otrzymało siedmiu wnioskodawców na łączną kwotę: **521.122,13 zł**. Ostateczny termin rozliczenia umowy został ustalony na dzień 30 czerwca 2013r.

Poniższy wykres przedstawia realizację Programu w latach 2006-2012r. Największą kwotę na zadanie wydatkowano w roku 2009 – 1.237.936 zł oraz w roku 2006 – 815.927 zł.

Wykres 23. Wykorzystanie środków PFRON przez wnioskodawców w latach 2006-2012 . w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami.

Źródło: opracowanie własne

5.2.2.2. Zadania samorządów powiatowych finansowanych ze środków PFRON:

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Zadania z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej
- udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych, zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego niepełnosprawnych,
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (staże, prace interwencyjne, szkolenia, przygotowania zawodowe w miejscu pracy).

Tabela 22. Wykorzystanie środków PFRON przez samorzady powiatowe województwa świętokrzyskiego.

Powiat	Kwota przyznanych środków PFRON				Wykorzystanie na 31 grudnia				Wykorzystanie w %			
	2011		2012		2011		2012		2011		2012	
	Reh. społeczna	Reh. zawodowa	Reh. społeczna	Reh. zawodowa	Reh. społeczna	Reh. zawodowa	Reh. społeczna	Reh. zawodowa	Reh. społeczna	Reh. zawodowa	Reh. społeczna	Reh. zawodowa
Buski	1 382 203,00	66 962,00	1 700 973,00	224 284,00	1 381 292,00	66 962,00	1 700 794,04	214 608,00	90,9	100	99,99	95,69
Jędrzejowski	1 797 682,00	60 000,00	2 355 199,00	52 520,00	1 797 682,00	60 000,00	2 301 199,00	52 520,00	100	100	97,71	100,00
Kazimierski	776 851,00	0,00	938 419,00	38 664,00	776 851,00	0,00	938 231,00	38 664,00	100	0	99,98	100,00
Kielce	2 031 578,00	683 400,00	3 135 331,00	1 135 989,00	2 031 539,00	682 926,00	3 121 086,00	1 134 681,00	99,9	99,93	99,55	99,88
Kielecki	2 246 281,00	650 000,00	2 924 964,00	2 011 836,00	2 243 196,54	645 630,11	2 924 260,98	2 011 406,29	99,8	99,3	99,98	99,98
Konecki	796 964,88	178 159,00	1 144 914,00	498 214,40	792 964,88	178 159,00	1 146 531,00	494 763,00	99,49%	100	100,14	99,31
Opatowski	912 006,00	37 574,00	1 349 729,00	55 411,00	911 991,00	37 574,00	1 317 383,00	55 327,00	99,9	100	97,60	99,85
Ostrowiecki	1 052 780,80	318 000,00	3 471 588,00	794 429,00	1 052 780,80	318 000,00	3 471 588,00	794 429,00	100	100	100,00	100,00
Pińczowski	1 069 355,00	0,00	1 272 084,00	0,00	1 069 355,00	0,00	1 272 102,00	0,00	100	0	100,00	0,00
Sandomierski	3 126 568,00	124 970,00	3 542 954,00	269 202,80	3 126 240,63	120 478,80	3 542 954,00	253 556,84	99,98	96,4	100,00	94,19
Skarżyski	1 570 606,05	145 000,00	1 690 108,00	0,00	1 556 238,00	144 946,94	1 690 108,00	0,00	99,08	99,96	100,00	0,00
Starachowicki	1 476 656,00	450 008,76	1 870 070,00	1 101 005,00	1 476 656,00	450 008,76	1 870 070,00	1 096 597,68	100	100	100,00	99,60
Staszowski	951 076,00	241 340,00	1 503 074,67	300 937,00	951 076,00	241 340,00	1 503 065,08	300 957,00	100	100	100,00	100,01
Włoszczowski	794 711,00	19 033,00	969 194,00	78 685,00	794 484,00	19 033,00	969 194,00	78 685,00	99,97	100	100,00	100,00
RAZEM	19 985 318,73	2 974 446,76	27 868 601,67	6 561 177,20	19 962 346,85	2 965 058,61	27 768 566,11	6 526 194,33	99,88	99,68	99,64	99,04

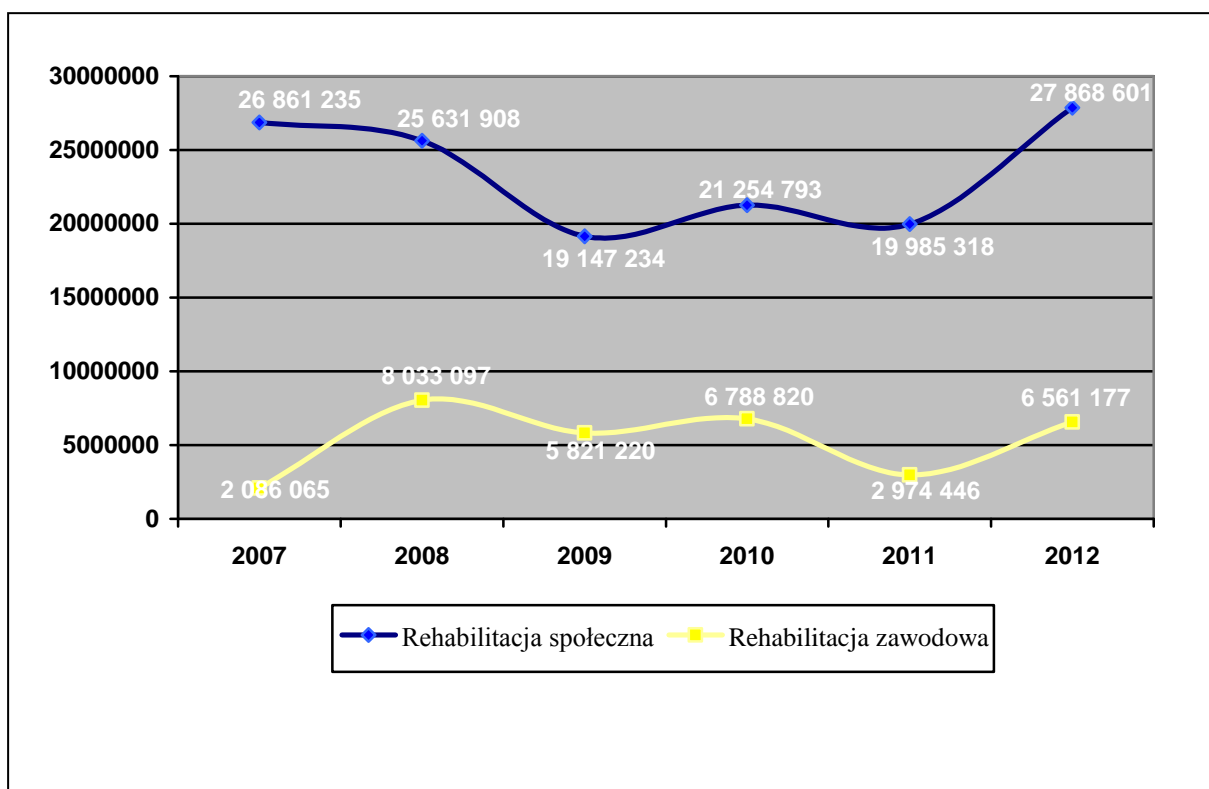
Źródło: Samorzady Powiatowe województwa świętokrzyskiego.

Z zebranych informacji wynika, iż wysokość przyznanych środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez samorządy powiatowe w skali województwa na przestrzeni 2011 i 2012r roku uległa zwiększeniu o 33 %. Skuteczność wykorzystania środków PFRON przez powiaty w 2012 roku wyniosła 99,3%.

Wysokość środków PFRON przyznawanych powiatom na realizację zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ulega znacznym rocznym wahaniom, utrudniając tym samym planowanie zakresu udzielanego wsparcia osobom niepełnosprawnym.

Na podstawie zestawionych danych obserwuje się znaczną różnicę w zaangażowaniu środków przez powiaty na zadania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową. W roku 2012 powiaty województwa świętokrzyskiego na realizację zadań z zakresu **rehabilitacji zawodowej przeznaczyły jedynie 19% otrzymanych środków**. Sytuację obrazuje poniższy wykres.

Wykres 23. Wykorzystanie środków PFRON przez samorządy powiatowe województwa świętokrzyskiego w latach 2007 - 2012

Źródło: Opracowanie własne.

Rehabilitacja społeczna – ma na celu przywracanie możliwości normalnego sposobu życia w naturalnym środowisku. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

1. wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
2. wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
3. likwidację barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
4. kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do najpopularniejszych form korzystania z rehabilitacji społecznej zaliczyć w 2012r. udział w zajęciach prowadzonych w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Na to zadanie powiaty w 2012r. wydatkowały łącznie **15.617.610,61zł.** co było kwotą o blisko 20% większą niż w roku 2011.

Dofinansowanie zakupu niezbędnych przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych czyli takich przedmiotów, które zgodnie z zaleceniami lekarskimi są niezbędne osobie niepełnosprawnej do codziennego funkcjonowania (protezy, kule, wózki inwalidzkie, aparaty słuchowe) otrzymało 7.414 osób na łączną kwotę **5.237.689,71zł;** w stosunku do roku 2011 wydatkowano o 32% środków więcej.

Udział w turnusach rehabilitacyjnych stanowi także jedną z popularniejszych form rehabilitacji społecznej. Turnusu rehabilitacyjnego nie należy utożsamiać z pobytem sanatoryjnym, ponieważ ideą turnusu rehabilitacyjnego dofinansowanego ze środków PFRON nie jest rehabilitacja lecznicza lecz przede wszystkim rehabilitacja społeczna. Na powyższe zadanie została rozdysponowana kwota **3.386.319,00 zł,** dofinansowanie otrzymało **4.723 osoby.**

Na zadanie: **dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych w 2012r.** powiaty wykorzystały kwotę **3.045.932,39 zł.** Dofinansowanie otrzymało **1.951** osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy

Najwięcej środków PFRON powiaty wykorzystały na realizację zadania: zwrot **kosztów wyposażania stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej – 2.795.605,20 zł** oraz **przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – 1.933.387,00 zł.**

Najmniej środków finansowych powiaty przeznaczyły na zadanie: udzielanie dofinansowań do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego – kwota: **10.989,89zł.**

5.2.3. Współpraca Samorządu Województwa oraz samorządów powiatowych i gminnych z organizacjami pozarządowymi.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na jednostki samorządu publicznego obowiązek współpracy i wspierania organizacji pozarządowych. W prawie Polskim organizację pozarządową definiuje art. 3 ust. 2 w/w ustawy: organizacjami pozarządowymi są, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia.

Formy współpracy między administracją publiczną a III sektorem można podzielić na:

- finansowe – zlecenie realizacji zadań publicznych, umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej, umowy partnerstwa
- niefinansowe – wzajemne informowanie, konsultowanie aktów normatywnych, tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

Współdziałanie trzeciego sektora z samorządami jest rzeczywistą potrzebą, jej celem jest skuteczne zaspokajanie potrzeb lokalnych społeczności we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

W ostatnich latach nastąpiła wzmożona aktywności „trzeciego sektora” w sferze społecznej i gospodarczej.

Współpraca Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi, ma na celu zwiększenie uczestnictwa obywateli w kreowaniu życia publicznego. Celem głównym takiej współpracy jest wzmocnienie społecznej świadomości oraz odpowiedzialności za siebie i otoczenie, budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez jego uaktywnienie oraz poprzez wprowadzenie innowacyjnych i skutecznych działań.

Podstawowym dokumentem, który opisuje zasady współpracy pomiędzy samorządem województwa, a działającymi na danym terenie organizacjami pozarządowymi jest uchwalany do 30 listopada każdego roku ***Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi.***

Województwo Świętokrzyskie w 2012 r. współdziałało z III sektorem ustawy głównie w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ochrony i promocji zdrowia,

- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

W 2012 roku współpraca pomiędzy Samorządem Województwa Świętokrzyskiego, a organizacjami pozarządowymi odbywała się w formie *współpracy finansowej* oraz *współpracy pozafinansowej*. Współpraca ta realizowana była przez następujące departamenty Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostki podległe:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
- Departament Ochrony Zdrowia,
- Departament Promocji, Edukacji, Kultury , Sportu i Turystyki,
- Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska,
- Departament Polityki Regionalnej,
- Departament Funduszy Strukturalnych,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach

Działania podejmowane w ramach Programu są finansowane z budżetu Województwa, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków funduszy europejskich.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2012r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przekazał kwotę w wysokości **395.825,00 zł.** podpisując łącznie **38 umów** na realizację zadań publicznych w następujących obszarach:

- przeciwdziałania przemocy,
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- pomocy społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – ze środków PFRON. będących w dyspozycji Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

Tabela 23. Obszary współpracy oraz wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu Samorządu Województwa w 2012 r.

Obszar współpracy	Kwota zaplanowana	Kwota rozliczona	Liczba zawartych umów	Liczba złożonych ofert współpracy
Przeciwdziałanie przemocy	36 005,00	36 005,00	5	10
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	89 820,00	89 820,00	13	23
Pomoc społeczna	120 000,00	109 875,00	11	25
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	150 000,00	149 637,39	9	23

Źródło: opracowanie własne

Na wsparcie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym w ramach przeprowadzonych 2 edycji konkursów ofert, na realizację 4 zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wydatkowano łącznie **150.000,00 zł** (podpisano 9 umów).

Wydatkowanie ww. kwoty z podziałem na poszczególne zadania przedstawia się następująco:

- Zadanie 1 /organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych - aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby - **119.500,00 zł** (5 umów);
- Zadanie 2 /organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych (...) – **30.950,00 zł** (4 umowy);
- Zadanie 3 /organizowanie i prowadzenie szkoleń dla tłumaczy języka migowego oraz tłumaczy – przewodników/ - **0,00 zł.**;
- Zadanie 4 /prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji / - **0,00 zł.**

Ogółem w ramach 2 przeprowadzonych edycji konkursów ofert beneficjenci wykorzystali **149.637,39 zł**. Kwotę niewykorzystaną w ramach podpisanych umów: 362,61 zł zwrócono do PFRON.

W ramach zadań realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej:

- Przekazano kwotę w wysokości **395.825,00zł**,
- Zawarto **38**, rozliczono **umów 37** z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych. Jedna z umów została rozwiązana z powodu nieprzestrzegania zapisów zawartych w umowie.

- Rozpatrzono **81 złożonych ofert** nadesłanych przez **41** organizacji pozarządowych.
- Suma kwot zaangażowanych przez organizacje pozarządowe do realizacji zawartych umów wyniosła **133.812,60 zł**.

Samorządy powiatowe realizując ustawowe zadania współpracują z organizacjami pozarządowymi. Z poniższego zestawienia wynika, iż w roku 2012 jedynie 6 samorządów powiatowych zainicjowało konkursy ofert dla organizacji III sektora. Na przestrzeni lat 2011 i 2012 nieznacznie zwiększyła się liczba organizacji, które złożyły oferty współpracy ogółem oraz ofert dotyczących osób niepełnosprawnych, natomiast zmniejszeniu uległa liczba uczestników ogółem oraz liczba niepełnosprawnych uczestników projektów.

Tabela 23. Współpraca samorządów powiatowych z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2012.

	2011	2012
Liczba zainicjowanych konkursów ofert współpracy z organizacjami pozarządowymi	7	6
Liczba organizacji, które złożyły oferty współpracy – ogółem	134	138
Liczba organizacji, które złożyły oferty dot. osób niepełnosprawnych.	21	29
Liczba zawartych umów z organizacjami – ogółem	102	95
Liczba zawartych umów z organizacjami dot. podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych.	29	34
Liczba uczestników projektów ogółem	35.343	29.956
Liczba uczestników projektów dot. osób niepełnosprawnych.	3.995	3.876

Źródło: Opracowanie własne

Cele, zadania, wskaźniki

Cel strategiczny 1

Kształtowania społecznych postaw akceptacji i tolerancji wobec niepełnosprawności i autonomii osób niepełnosprawnych.

Zadanie 1

Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej o prawie osób niepełnosprawnych do ochrony przed dyskryminacją.

Opracowanie i wydanie publikacji służących przybliżeniu problematyki niepełnosprawności		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba opracowanych i wydanych publikacji	3003	2106
	Nakład publikacji	7800	2070
	Liczba złożonych ofert współpracy w celu realizacji przedsięwzięć	8	5
	Liczba umów zawartych z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	5	3
	Środki finansowe zaangażowane na realizację zadania	78.252,3	55.774
Organizowanie kampanii edukacyjnych w celu upowszechnienia informacji i wiedzy na temat niepełnosprawności		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba zorganizowanych form edukacji społecznej	18	16
	Liczba uczestników zrealizowanych działań	1092	1000
	Ilość materiałów wyprodukowanych	540	500
	Liczba złożonych ofert współpracy	26	9
	Liczba umów zawartych z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	20	6
	Środki finansowe zaangażowane na realizację zadania	40.318	26.400

Źródło: Opracowanie własne

Zadanie 2

Przedstawianie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych i wkładu jaki wnoszą w życie społeczeństwa jako całości.

Organizowanie targów, wystaw i innych imprez o charakterze wystawienniczym promujących osiągnięcia i aktywność osób niepełnosprawnych.		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba zorganizowanych inicjatyw	53	29
	Liczba uczestników	1.883	1.824
	Liczba zawartych umów z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	221	63
	Środki finansowe przeznaczone na organizacje w/w imprez	19.499	39.473
Inspirowanie programów radiowych i telewizyjnych w celu propagowania osiągnięć naukowych i zawodowych osób niepełnosprawnych		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba zaangażowanych mediów	2	1
	Liczba i zasięg zorganizowanych działań medialnych z udziałem osób niepełnosprawnych	4 (6 programów w TV lokalnej w Kielcach)	2
	Liczba zawartych umów z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	1	2
	Środki finansowe przeznaczone na organizacje w/w imprez	7.400	5.600

Zródło: Opracowanie własne

Zadanie 3.

Uświadamianie różnym grupom społecznym różnicowania występującego między osobami niepełnosprawnymi oraz różnych form dyskryminacji, na które są narażone.

Organizowanie szkoleń dla kadr instytucji pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem obsługi z zakresu potrzeb osób niepełnosprawnych oraz współpracy z niepełnosprawnym klientem.		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba zorganizowanych szkoleń	5	2
	Liczba uczestników szkoleń	80	36
	Liczba złożonych ofert współpracy w celu realizacji zadania	0	0
	Liczba zawartych umów z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	0	0
	Środki finansowe zaangażowane na realizację zadania	0	0

Organizowanie szkoleń i warsztatów dla członków rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych		2011	2012
Wskaźniki:	Liczba zorganizowanych szkoleń	29	21
	Liczba uczestników szkoleń	271	406
	Liczba złożonych ofert współpracy w celu realizacji zadania	33	11
	Liczba zawartych umów z podmiotami zewnętrznymi na realizację zadania	3	9
	Środki finansowe zaangażowane na realizację zadania	86.260	82.4015

Źródło : Opracowanie własne

Dane porównawcze obejmujące działania podejmowane na rzecz kształtowania społecznych postaw akceptacji i tolerancji wobec niepełnosprawności i autonomii osób niepełnosprawnych z lat 2011 i 2012 wskazują na zmniejszenie zaangażowania powiatów zarówno pod względem liczby podejmowanych inicjatyw jak i zaangażowanych środków finansowych. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest zmniejszone pozyskiwanie środków unijnych na tego typu działania.

Zadanie 4

Stymulowanie samodzielności i aktywności osób niepełnosprawnych w ich naturalnym środowisku społecznym.

Rozwój systemu informacji obywatelskiej i poradnictwa specjalistycznego w 2012r.				
	Gmina		Powiat	
	TAK	NIE	TAK	NIE
Czy powiat prowadzi specjalistyczne poradnictwo?	31	71	8	6
Liczba osób korzystających z informacji i poradnictwa	13.590		2.362	
Liczba złożonych ofert współpracy na realizację zadania	0		1	
Liczba zawartych umów na realizację zadania	0		1	
Środki finansowe przeznaczone na realizację zadania	0		45.620	

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe zestawienie przedstawia rozwój systemu informacji obywatelskiej i poradnictwa specjalistycznego. Z nadesłanych danych samorządów powiatowych wynika, iż w większości powiatów w 2012r. prowadzone było specjalistyczne poradnictwo. Natomiast spośród 102 nadesłanych gmin jedynie w 31 z nich prowadzone jest specjalistyczne poradnictwo. Trudności przysparza oszacowanie liczby osób korzystających z informacji i poradnictwa z uwagi na brak prowadzenia rejestrów świadczonych porad.

Cel strategiczny 2

Wspierania aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych poprzez system pomocy społecznej.

Zadanie 2

Stymulowanie samodzielności i aktywności osób niepełnosprawnych w wypełnianiu funkcji opiekuńczej i zapewnienie opieki osobom samotnym

Metody i wskaźniki realizacji.

Stosowanie modelowych rozwiązań w zakresie rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych w ramach integracji z UE.

Osoby niepełnosprawne są jedną z priorytetowych grup objętych wsparciem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ze względu na swoją trudną sytuację społeczną, ekonomiczną i zawodową. Osoby niepełnosprawne mogą stanowić grupę docelową wszystkich priorytetów wdrażanych w ramach komponentu regionalnego. Najczęściej osoby niepełnosprawne uczestniczą w projektach realizowanych w ramach Priorytetu VI, VII, VIII i IX ze względu na specyfikę oferowanego w nich wsparcia.

W ramach poniższych działań i Poddziałania w roku 2012 zastosowano kryteria dostępu i kryteria strategiczne premiujące udział osób niepełnosprawnych w planowanych do realizacji projektach.

Priorytet VI - Rynek pracy otwarty dla wszystkich.

- W ramach działania 6.1 - Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie:
 - Poddziałanie 6.1.1 - Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy.
 - Poddziałanie 6.1.3 - Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
- W ramach działania 6.2 - Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
- W ramach działania 6.3. - Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich.

Priorytet VII – Promocja integracji społecznej.

- W ramach działania 7.1 - Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji:
 - Poddziałanie 7.1.1 - Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.
 - Poddziałanie 7.1.2 - Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
 - Poddziałanie 7.1.3 - Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.

- W ramach działania 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej:
- Poddziałanie 7.2.1 - Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Poddziałanie 7.2.2 - Wsparcie ekonomii społecznej.

PRIORYTET IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach:

W ramach działania 9.1 - Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty.

- Poddziałanie 9.1.1 - Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej.
- Poddziałanie 9.1.2. - Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.

W ramach działania 9.2. - Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.

W ramach działania 9.6 - Upowszechnienie uczenia się dorosłych.

- Poddziałanie 9.6.1 - Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych.
- Poddziałanie 9.6.2 - Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych.
- Poddziałanie 9.6.3 - Doradztwo dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru kierunków i formy podnoszenia swoich kompetencji i podwyższania kwalifikacji.

2. Wspieranie tworzenia centrów integracji społecznej/ klubów integracji społecznej

Liczba zaopiniowanych wniosków o utworzenie CIS		Wysokość środków finansowych w budżecie województwa przeznaczonych na wyposażenie i działalność CIS		Liczba jednostek organizacyjnych CIS	
2011	2012	2011	2012	2011	2012
0	0	0	0	3	4

Źródło: Opracowanie własne

W roku 2008 i 2009 na terenie Województwa funkcjonowały 4 Centra Integracji Społecznej.

W roku 2010 r. Łącznie w zajęciach CIS brało udział uczestników 226.

Liczba uczestników KIS		Liczba niepełnosprawnych uczestników KIS		Liczba uczestników, którzy znaleźli zatrudnienie (prace interwencyjne, społecznie użyteczne)		Liczba uczestników, którzy znaleźli zatrudnienie	
2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
4534	2320	126	124	356	262	155	121

Źródło: Opracowanie własne

4. Rozwój środowiskowych usług opiekuńczych w tym specjalistycznych

	2012
Relacja osób, którym przyznano decyzją świadczenia do wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych	33,6
Relacja kwoty świadczeń na usługi opiekuńcze do ogólnej kwoty wydatków na świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych gmin	0,18

Źródło: Opracowanie własne

Zadanie 4.

Zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną na rzecz osób niepełnosprawnych.

Inspirowanie samorządów terytorialnych do opracowania i wdrażania programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

	Powiat		Gmina	
	Tak	Nie	Tak	Nie
Czy samorząd posiada opracowaną i uchwaloną strategię rozwiązywania problemów społecznych	14	0	102	0
Czy w strategii zostały uwzględnione problemy osób niepełnosprawnych	14	0	98	4
Czy zostały opracowane i wdrożone programy celowe na rzecz osób niepełnosprawnych?	9	5		
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację opracowywanych i wdrożonych programów	7.917.856,87		3.609.208	

Źródło: Opracowanie własne

Z informacji otrzymanych z powiatów i gmin wynika, że wszystkie samorządy posiadają opracowane i uchwalone strategie rozwiązywania problemów społecznych, w których zostały uwzględnione problemy osób niepełnosprawnych. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację opracowywanych i wdrożonych programów jest szacunkowa z uwagi na fakt, że programy te w większości nie posiadają sporządzonych kosztorysów.

Zadanie 5.

Promowanie dialogu obywatelskiego jako formy partycypacji w realizacji zadań publicznych

W roku 2012r. Samorząd Województwa wspierał działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w m.in. sferach:

- Ochrona i promocja zdrowia: – zapobieganie alkoholizmowi.
– zwalczanie narkomanii.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży.

- Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji.
- Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
- Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Promocja i organizacja wolontariatu.
- Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie.

Program realizowany był zarówno w formie współpracy finansowej, jak i pozafinansowej przez poniższe departamenty Urzędu Marszałkowskiego:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
- Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki
- Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, i Środowiska,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach
- Departament Funduszy Strukturalnych .
- Departament Polityki Regionalnej.

PODSUMOWANIE

Osoby niepełnosprawne stanowią liczną grupę społeczną, która jest szczególnie zagrożona marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym. Z tych względów konieczne jest stworzenie spójnego, kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin na każdym etapie i w każdym obszarze ich życia. Budowa tak rozległego systemu musi odbywać się w zgodzie z oczekiwaniami tego środowiska, z jego udziałem, ale także z uwzględnieniem zapisów zawartych w dokumentach strategicznych i programowych przy współudziale instytucji administracji rządowej, samorządowej oraz organizacji pozarządowych.

Ocena sytuacji osób niepełnosprawnych przeprowadzona została na podstawie ilościowej i jakościowej analizy danych, pozyskanych z instytucji wskazanych w Programie jako realizatorzy.

Zgromadzone w niniejszym raporcie dane wskazują na stałe i systematyczne zwiększanie się liczby osób niepełnosprawnych

Dynamika zjawiska niepełnosprawności została oceniona na podstawie danych ZUS, KRUS oraz Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności. Na podstawie ilościowej analizy orzecznictwa o niepełnosprawności należy stwierdzić, iż w 2012r. zwiększyła się liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w stosunku do roku 2011. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności w okresie od 2006 do 2012 roku są choroby układu ruchu, oddechowego i krążenia, które dominują nad pozostałą grupą przedstawionych schorzeń.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy w świetle prezentowanych wskaźników uległa pogorszeniu. Na koniec 2012r. w rejestrach pozostawało 4.350 bezrobotnych niepełnosprawnych w stosunku do 4.233 na koniec 2011r.

Kolejnym elementem, który został poddany ocenie – jest realizacja zadań samorządu województwa ze środków PFRON. Wydatkowanie środków przez samorząd województwa było w roku 2012 wyższe o 23,5% niż w roku 2011.

Szeroki wachlarz zadań na rzecz osób niepełnosprawnych realizują samorządy powiatowe. W roku 2012 na zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej wydatkowano o 34% środków więcej niż w roku 2011.

Celem działania ośrodków pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. Wiele działań z zakresu zadań wykonywanych przez ośrodki dotyczy wsparcia osób niepełnosprawnych.

Poddając analizie porównawczej wysokość wydatkowanych przez ośrodki pomocy społecznej środków na pomoc społeczną w latach 2011 – 2012 obserwowany jest 13% zmniejszenie ogólnej kwoty przy jednoczesnym zwiększeniu o 9% wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych.

Uległa zmianie struktura wydatków ośrodków pomocy społecznej - udział wypłaconych świadczeń z tytułu niepełnosprawności do kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej ogółem uległ 5% zwiększeniu.

Wykaz tabel:

1. Tabela 1. Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2012/2013
2. Tabela 2. Liczba ośrodków i placówek specjalno - wychowawczych w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2012/2013
3. Tabela 3. Orzeczenia poradni psychologiczno- pedagogicznych wydane w województwie świętokrzyskim w latach 2012/2013 wg rodzajów orzeczeń
4. Tabela 4. Opinie poradni psychologiczno - pedagogicznych wydane w województwie świętokrzyskim w latach 2012/2013 wg rodzajów orzeczeń
5. Tabela 5. Formy Pomocy Bezpośredniej
6. Tabela 6. Liczba niepełnosprawnych studentów.
7. Tabela 7. Przystosowanie obiektów edukacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
8. Tabela 8. Niepełnosprawne dzieci i młodzież w powiatach województwa Świętokrzyskiego
9. Tabela 9. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy wg stopnia niepełnosprawności.
10. Tabela 10. Liczba osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności wg. płci.
11. Tabela 11. Placówki rehabilitacji medycznej w województwie świętokrzyskim według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku.
12. Tabela 12. Koszty świadczeń rehabilitacyjnych w Oddziale Świętokrzyskiego Narodowego Funduszu Zdrowia na przestrzeni 2006 – 2012 – kwoty w tys. zł.
13. Tabela 13. Listy oczekujących na świadczenia w zakresie rehabilitacji medycznej w roku 2012
14. Tabela 14. Odsetek osób korzystających ze świadczeń w gminnych ośrodkach pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim w latach 2011 - 2012 z powodu niepełnosprawności.
15. Tabela 15. Wydatki w budżecie ośrodków pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim w latach 2008-2009 na świadczenia finansowe przyznane z powodu niepełnosprawności.
16. Tabela 16. Zatrudnienie pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej.
17. Tabela 17. Wykorzystanie środków finansowych przyznanych w latach 2008 - 2012 na realizację projektu systemowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej „Edukacja receptą na lepsze jutro”
18. Tabela 18. Ilość domów pomocy społecznej w Województwie Świętokrzyskim - 2012r.
19. Tabela 19. Miejsca i mieszkańcy w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych na terenie Województwa Świętokrzyskiego w latach 2006-2012.
20. Tabela 20. Liczba miejsc i osób w Środowiskowych Domach Samopomocy w latach 2007-2012.

21. Tabela 21. Zadania realizowane przez Samorząd Województwa z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w latach 2011 - 2012
22. Tabela 22. Wykorzystanie środków PFRON przez samorzady powiatowe Województwa Świętokrzyskiego.
23. Tabela 23. Obszary współpracy oraz wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu Samorządu Województwa w 2012 r.
24. Tabela 24. Współpraca samorządów powiatowych z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2012.

Wykaz wykresów

1. Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w latach 2006-2012
2. Wykres 2. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani wg wieku w latach 2006-2012.
3. Wykres 3. Wolne miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2006 – 2012.
4. Wykres 4. Wydatkowanie środków przez oddział Świętokrzyskiego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2007-2012.
5. Wykres 5. Liczba wydanych orzeczeń ogółem i pierwszorazowych dla osób w wieku 16 lat i więcej w latach 2006-2012.
6. Wykres 6. Liczba orzeczeń wydanych po raz pierwszy przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w wieku 16 lat i więcej zamieszkałych w województwie świętokrzyskim według stopnia niepełnosprawności.
7. Wykres 7. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2006 –2012 przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej.
8. Wykres 8. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w latach 2006 – 2012 dla osób przed 16 rokiem życia, zamieszkałych na terenie Województwa Świętokrzyskiego.
9. Wykres 9. Liczba orzeczeń wydanych przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w wieku 16 lat i więcej zamieszkałych w województwie świętokrzyskim w latach 2006 – 2012 według celów orzeczeń.
10. Wykres 10. Liczba i cel złożonych wniosków dla osób przed 16 rokiem życia w latach 2006 -2012.
11. Wykres 11. Liczba orzeczeń wydanych w latach 2006 – 2012 przez Oddział Regionalny KRUS dla mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego
12. Wykres 12. Liczba orzeczeń wydanych w latach 2006 – 2012 przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach
13. Wykres 13. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Świętokrzyskim w latach 2006 – 2012 wg. przyczyny niepełnosprawności dla osób w wieku 16 lat i więcej.

- 14.Wykres 14. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Świętokrzyskim w latach 2006-2012 wg. przyczyny niepełnosprawności dla osób w wieku przed 16 rokiem życia
- 15.Wykres 15. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 2012r. dla osób przed 16 rokiem życia.
- 16.Wykres 16. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w województwie Świętokrzyskim w 2012 roku dla osób przed 16 rokiem życia wg płci
- 17.Wykres 17. Orzeczenia wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach w latach 2006 – 2012 według przyczyn niepełnosprawności.
- 18.Wykres 18. Orzeczenia wydane przez Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach w latach 2006 – 201wg przyczyn niepełnosprawności.
- 19.Wykres 19. Liczba poradni rehabilitacyjnych oraz fizykoterapii na terenie województwa Świętokrzyskiego w latach 2011-2012
- 20.Wykres 20. Liczba złożonych oraz zrealizowanych wniosków o dofinansowanie sprzętu ortopedyczno - pomocniczego Narodowego Funduszu Zdrowia w 2011 i 2012 roku.
- 21.Wykres 21. Wykorzystanie środków PFRON na poszczególne zadania przez samorząd województwa w latach 2007 - 2012r.
- 22.Wykres 22. Wykorzystanie środków PFRON przez samorząd województwa Świętokrzyskiego w latach 2007-2012.
- 23.Wykres 23. Wykorzystanie środków PFRON przez wnioskodawców w 2012r. w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami.
- 24.Wykres 24. Wykorzystanie środków PFRON przez samorządy powiatowe Województwa Świętokrzyskiego w latach 2007 - 2012